

ĮVYKIAI, PROBLEMOS, NUOMONĖS

„ŠALTINIO“ ĮKŪRIMO JUBILIEJINIS MINĖJIMAS SEINUOSE – Petras Maksimavičius	3
PAMINĖTAS „ŠALTINIO“ JUBILIEJUS – „ Aušros “ inf.	5
METODINIŲ DIENŲ LIETUVIŲ ETNINĖSE ŽEMĖSE – SEINUOSE IR PUNSKĖ – ATGARSIAI – Rūta Čėsnienė	6
LIETUVOS MOKYTOJŲ SUKURTI HEROJAI SUDOMINO UŽSIENIO LEIDĖJUS	14

KALBOS KERTELĖ

KAP TUS SAKĖ – Jurgita Stankauskaitė	8
---	---

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

ŽVAIGŽDŽIŲ NAKTIGONĖJ – Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė	9
VĖJŲ VALSAS – Eugenija Pakutkienė	11

MINĖJIMAI

PUNSKĖ PAMINĖTOS A. A. POVILO PEČIULIO MIRTIES METINĖS – Vytautas Pečiulis	15
---	----

ŠVIETIMAS

IŠVYKA Į PUNSKĄ MININT JUOZO VAINOS ŠIMTAŠIAS GIMIMO METINES – Viktorija Nevulytė	17
--	----

IŠ MŪSŲ PRAEITIS

IŠ PUNSKO LICĖJAUS ISTORIJS – Marytė Čėrnelienė	18
SEINŲ KUNIGŲ SEMINARIJA – Algimantas Katilius	22

JUBILIEJAI

VĪDUGIRIŲ MOKYKLOS PRAEITIS SKAMBUČIO AIDAI – Gražina Kibyšienė	20
--	----

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA	26
-----------------------------	----

Viršeliuose:

Vėlinių koncertas Punske (Virginijos Karčiauskienės nuotr.)
Vėlinių koncertas Seinuose (Irenos Gasperavičiūtės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS:

16-515 Puńsk, ul. A. Mickiewicza 23
tel./faks. 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA:

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny, ul. 22 Lipca 9
tel./faks. 87 5162 125

Vyr. redaktorė – Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorius – Petras Vitkauskas
Stilistė, korektorė – Birutė Burdinaitė-Ołow
Techn. redaktorė – Aldona Jonušonytė

KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2016-11-10.

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra.

„Aušros“ redakcijos sąskaita:

BS Sejny O/Puńsk, ul. A. Mickiewicza 52,
16-515 Puńsk
Nr. 33 93540007 0070 0000 0198 0008
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita:

BS Sejny, ul. Marchlewskiego 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas: POLU PL PR

RUCH S.A. vykdoma prenumerata

Spausdinto leidinio prenumeratą galima užsakyti
tiesiogiai interneto tinklapyje www.prenumerata.ruch.com.pl. Kilus klausimų, prašom rašyti el. p. adresu prenumerata@ruch.com.pl arba skambinti „RUCH“ Klientų aptarnavimo centrui tel. 22 693 70 00 arba 801 800 803 (darbo dienomis 7-17 val.). Skambučio kaina priklauso nuo operatoriaus.

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

Ministerstwo
Spraw Wewnętrznych
i Administracji

Projektą iš dalies remia
Spaudos, radijo ir tele-
vizijos rėmimo fondas
(26-27 psl.).

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Nuo Seimo rinkimų Lietuvoje praėjo jau dvi savaitės. Nors paaiškėjo, kas sudarys valdančiąją koaliciją, paskirų ministrų pavardės vis dar nežinomos. Žiniasklaidoje konkrečiai kalbama tik apie Užsienio reikalų ministeriją ir visur vieningai teigiama, kad šiai žinybai vadovaus ligšiolinis ministras Linas Linkevičius. Kitų naujienų dar laukiama. Kai jau bus aiškus ministrų kabinetas, tada ir „Aušroje“ apie jį parašysime.

Įvairių svarbių įvykių per praėjusias dvi savaites netrūko taip pat Punsko ir Seinų krašte. Praėjo Visi šventieji – susimąstymo ir mirusių artimųjų atminimo diena, lankėme kapus, degėme žvakutes. Punske jau keturis dešimtmečius gyva tradicija minėti mirusius mūsų bendruomenės narius. Ji perkelta ir į Seinus. Sakyčiau, ši tradicija ypatinga ir graži. Pastebimi ir paminimi tie, kurie visuomenei vienu ar kitu aspektu yra pavyzdys. Rodoma pagarba tiems, kurių laikas žemėje jau pasibaigęs. Gražūs minėjimai, dažnai ir koncertų forma įdomi. Tradiciškai ir „Aušroje“ minime išėjusiuosius, kurie buvo paminėti per Vėlinių koncertus.

Jau ne kartą rašėme, kad šie metai mūsų krašte – jubiliejų metai. Iki šiol lyg ir praleistas buvo dar vienas labai svarbus jubiliejus – „Šaltinio“ leidinio ir spaustuvės 110-osios metinės. Taigi lapkričio pradžioje paminėjome dvi gubai. Lapkričio 4 d. Seinų konsulato iniciatyva bendradarbiaujant su Seinų parapijos klebonu, Seinų krašto muziejumi ir Vyskupo Antano Baranausko fondu buvo surengtas minėjimas Vyskupų rūmuose, kitą dieną Šv. Kazimiero draugija šį įvykį paminėjo „Lietuvių namuose“. Pirmojo renginio tikslas – pristatyti lietuvių kultūros paveldą lenkų visuomenei, o šeštadienio renginys buvo skirtas mums patiems, kad atsimitume.

„Šaltinio“ įkūrimo jubiliejinis minėjimas Seinuose

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Lapkričio 4 d. Seinų vyskupų rūmuose surengtas „Šaltinio“ spaustuvės įkūrimo prieš 110 metų jubiliejinis minėjimas. Vyskupų rūmai pasirinkti neatsitiktinai. „Šaltinio“ spaustuvės įkūrimas glaudžiai susijęs su Seinų vyskupija ir kunigų seminarijos veikla. Jeigu šių įstaigų mieste nebūtų buvę, be jokios abejonės, nebūtų įkurta ir spaustuvė. Tai būtent Seinų vyskupijos vadovybė dėjo dideles pastangas, kad spaustuvė būtų Seinuose, o jos pagrindiniais organizatoriais tapo seminarijos profesoriai.

Renginio metu galima buvo apžiūrėti šiam jubiliejui skirtą parodą. Vyskupų rūmuose eksponuoti Seinuose išleisti leidiniai bei šiai progai pagamintos didelio formato nuotraukos. Pranešimus skaitė Lietuvos istorijos instituto direktorius dr. Rimantas Miknys ir Balstogės universiteto prof. hab. dr. Kšištofas Buchovskis (Krzysztof Buchowski).

Dr. Rimantas Miknys apžvelgė lietuvių tautinio judėjimo pagrindinius momentus. Pasak jo, tik tokiam kontekste galima suvokti spaustuvės Seinuose reikšmę. Istorikas išskyrė kelis tautinio sąjūdžio etapus. Pirmasis siejamas su lietuvių tautinio atgimimo Lietuvoje užuomazga. O tokia užuomazga laikytinas XIX a. antrojo dešimtmečio pabaigoje ir trečiajame dešimtmetyje prasidėjęs etnokultūrinis sąjūdis.

Jo dalyviai siekė studijuoti krašto praeitį, liaudies kalbą, papročius, šviesti žmones, kovoti dėl socialinio išlaisvinimo. Tuo tarpu antrajame etape kartu su „Aušros“ ir „Varpo“ atsiradimu prasidėjo gilesni procesai. Nauja socialinė ir etnopolitinė situacija vertė atgimstantį lietuvių judėjimą rinktis kitą nei iki 1863 m. kryptį. Jis tapo masiškesnis ir atgimė kaip savarankiška politinė jėga. Lai-kui bėgant sąjūdžio keliamos idėjos kito. Jis šiuo laikotarpiu perėjo nuo istorinio romantizmo ideologijos, kurios tikslas buvo tautinės savimo-

nės žadinimas, prie pozityvismo ir idėjinio politinio susiskirstymo.

Pasak mokslininko, reikia išskirti ir trečiąjį tautinio atgimimo periodą, kuris

Seinų spaustuvė padėjo plėsti lietuvių tautinę kultūrą, prisidėjo prie tautos konsolidavimo, tautinio sąmoningumo kėlimo. Visame šiame darbe Seinams teko labai svarbaus centro vaidmuo.

prasidėjo prieš I pasaulinį karą ir vyko karo metais. R. Miknys atkreipė dėmesį taip pat į 1905 m. vykusio Vilniaus seimo nutarimą, susijusį su Suvalkų gubernijoje gyvenančiais lietuviams, kuriame aiškiai matosi atgimstančios Lietuvos požiūris į mūsų kraštą: „Kadangi susirinkę Vilniuje ant lietuvių suvažiavimo Suvalkų gubernijos lietuviai vienbalsiai pripažino reikalinga drauge su kitų gubernijų lietuviams kovoti už autonomiškąją Lietuvą, tai suvažiavimas nutarė, kad Suvalkų gubernijos lietuviai turi būti priskirti prie autonomiškos Lietuvos.“ Jo manymu,

Petro Maksimavičiaus nuotr.

„Šaltinio“ 110-ųjų metinių minėjimo rengėjai ir svečiai

šis nutarimas paskatino po 1905 m. krikščioniškosios orientacijos šalininkus vienu iš svarbiausių centrų rinktis Seinus. Todėl pirmiausia čia iš Kauno buvo perkelta dalis pagrindinės spaudos, o to reikalo sėkmės užtikrinimui įkurta spaustuvė.

Spaustuvės įkūrimo Seinuose dideli šalininkai buvo tuometinis vyskupijos administratorius Juozapas Antanavičius ir kun. Juozapas Laukaitis. Prelato J. Antanavičiaus iniciatyva 1905 m. gruodžio 6 d. Vilniuje įvyko visų trijų vyskupijų kunigų susirinkimas. Jo metu nutarta: „Mums visiems kunigams trokštant parūpinti kaimiečiams laikraštį, kurio reikalą kiekvienas atjaučia, nieko daugiau nebeliko, kaip įkurti Seinuose formališkai jau leistą Prapuoleniui „Šaltinį“. (...) Nelengvas tai daiktas išleidinėti Seinuose laikraštį, bet tvirtai tikimės, kad „Šaltinio“ išleidėjai su Dievo pagalba pergales visokias kliūtis ir mielai kviečiame gerbiamąjį Seinų diecezijos kunigiją padėti jiems raštais, prenumeratos platinimu ir pirkimu seiniškės draugijos pajų.“

Baigdamas savo pranešimą, dr. R. Miknys pabrėžė, kad Seinai su savo spaustuve tapo tuo veiksmu, kuris užtikrino vadovaujamąjį krikščionių demokratų vaidmenį lietuvių tautiniame judėjime 1906–1915 m. Jie išplėtė (taip pat mūsų krašte) savo draugijas ir organizacijas, į jas sukviesdami daug susipratusių lietuvių. Sėkmingai veikė Šv. Zitos, „Žiburio“, „Ryto“, „Žagrės“, „Pavasario“ ir kitos draugijos. Seinų spaustuvė ir jos išleisti leidiniai, knygos leido lietuviams krikščionims demokratams įgyvendinti Popiežiaus Leono XII enciklikų nuostatas, kurios ragino dvasininkiją neapsiriboti vien šv. Sakramentų teikimu, religiniais pamokymais, o eiti į žmones, padėti jiems spręsti visuomeninio gyvenimo problemas. Tokiu būdu Seinų spaustuvė padėjo plėsti lietuvių tautinę kultūrą, prisidėjo prie tautos konsolidavimo, tautinio sąmoningumo kėlimo. Visame šiame darbe Seinams teko labai svarbaus centro vaidmuo.

Prof. Kšištofas Buchovskis kalbėjo apie „Lietuviškąjį mitą, kaip „Rytų paribio“ mito sudedamąją dalį“. Iš

Seinų kilęs profesorius pasakojo, kaip formavosi lenkų požiūris į lietuvius ir kaip labai jis buvo deformuotas. Pasak jo, ilgą laiką lenkai nesivargino pažinti ir suprasti lietuvių siekį išsaugoti savo tapatybę. Tai neišvengiamai XX a. pradžioje atvedė prie lietuvių ir lenkų konflikto. K. Buchovskis teigė, kad lenkų požiūrį į Lietuvą ir lietuvius daugiausiai formavo literatūros kūrėjai, kaip antai Henrikas Sienkiewiczus (Henryk Sienkiewicz). O jis savo kūriniuose dažnai lietuvius aprašydavo kaip pusiau laukinius žmones, atsilikusius civilizacijos požiūriu. Kita vertus, idealizuodavo Lietuvos gamtos grožį. Dėl to atrodė, kad lenkų užduotis – šviesti lietuvius, mokyti juos tvarkyti ūkius,

mandagumo taisyklių, kalbos, tikėjimo ir pan. Tikrais lietuviams laikyti tuos, kurie priimdavo lenkų kultūrą ir kalbą. Įsibėgėjus Lietuvoje tautiniam atgimimui neišvengiamai prasidėjo konfliktas, kadangi dauguma lenkų negalėjo įsivaizduoti, jog Lietuva gali būti atskira nuo Lenkijos dalis.

Abiejų mokslininkų pranešimai leido geriau suvokti XIX–XX a. sandūroje mūsų krašte vykusius procesus. Kalbėdami apie „Šaltinio“ spaustuvės veiklą Seinuose dažnai nesusimąstome apie jos atsiradimo kontekstą. R. Miknio pranešimas padėjo tai geriau suprasti ir visų pirma suvokti, kaip ši spaustuvė įtvirtino Lietuvoje Lietuvos krikščionių demokratų pozicijas bei leido įgyvendinti jų idėjas, įgyvendinti krašto reformas, rūpintis žmonių dvasiniu ir materialiniu gyvenimu, tautiškojo įtvirtinimu. Taigi „Šaltinio“ spaustuvės reikšmės negalima matuoti vien išleistų knygų ar žurnalų kiekiu. Ta reikšmė žymiai platesnė.

K. Buchovskio pranešimas leido geriau suprasti, kodėl lenkai

inirtingai priešinosi lietuvių pozicijų Seinuose stiprinimui. Viena vertus, jie jautė grėsmę saviems interesams, kita vertus – ne iki galo suprato ar nenorėjo suprasti, kas tas lietuvių tautinis atgimimas ir kodėl lietuviai siekia savarankiško gyvenimo.

Surengtoje parodoje buvo eksponuojamas labai įdomus „Šaltinio“ spaustuvėje 1911 m. lenkų kalba išleistas kalendorius „Grunwald“. Jis spausdintas „Šaltinyje“, bet spaudai parengė Suvalkuose gyvenantys autoriai. Šiame leidinyje paskelbtas straipsnis „Apie Seinus“, kuriame ir atsispindi visa tai, apie ką minėjimo metu kalbėjo K. Buchovskis. Leidinyje keliamas klausimas, kodėl lietuviai kuria savas įstaigas, plečia kultūrinį ir švietėjišką gyvenimą, steigia ūkio bendroves, elgiasi Seinuose taip, lyg būtų šeimnininkai. Priekaištaujama, kad tokiu būdu laidojama bendros valstybės idėja ir atsisakoma priimti Vakarų civilizacijos pasiekimus.

Reikia tikėtis, kad šis minėjimas nors šiek tiek prisidės prie geresnio Seinų istorijos pažinimo ir kai kurių vis dar gajų stereotipų sumažinimo. Minėjimas buvo neįprastas tuo, kad vyko ne „Lietuvių namuose“ ar „Žiburio“ mokykloje, bet istoriniuose Vyskupų rūmuose. Svarbu ir tai, kad apie „Šaltinį“ daugiau sužinojo ne tik lietuviai, bet ir jų kaimynai lenkai.

„Šaltinio“ įkūrimo 110-ųjų metinių minėjime dalyvavo Seinų apskrities ir miesto vadovai, Seinų valsčiaus viršaitis, savivaldybių tarybų pirmininkai, dvasininkai, lietuviškų ir lenkiškų mokyklų mokiniai, Punsko ir Seinų kultūros ir švietimo įstaigų vadovai.

Minėjimą organizavo: Lietuvos Respublikos konsulas Seinuose, Vyskupo Antano Baranausko fondas „Lietuvių namai“ Seinuose, Seinų Švč. Mergelės Marijos apsilankymo parapija bei Seinų krašto muziejus.

Paminėtas „Šaltinio“ jubiliejus

„AUŠROS“ INF.

„Šaltinis“ – iliustruotas savaitraštis, skirtas Lietuvos visuomenei, katalikų savaitraštis, ėjęs 1906 m. kovo mėn. – 1915 m. rugpjūčio mėn. Tokią pagrindinę informaciją pateikia Vikipedija. Toliau galima perskaityti apie jo steigėjus, priedus ir kitas žinias. Tačiau, kas mums labai svarbu, „Šaltinis“ buvo leidžiamas Seinuose ir platinamas visoje etninėje Lietuvoje. Tai buvęs pats didžiausias tuometinis lietuviškas leidinys.

Šiomet minime 110-ąsias „Šaltinio“ įkūrimo metines. Šv. Kazimiero draugija po Suvažiavimo lapkričio 5 d. surengė „Šaltinio“ minėjimą. Taip pat paminėjo šiuo metu draugijos leidžiamo „Šaltinio“ 10-metį.

Apie XX amžiaus pradžios „Šaltinį“ pasakojo Punsko „Aušros“

leidyklos šiemet išleistos knygos „XX a. pradžios lietuvių gyvenimas „Šaltinio“ puslapiuose“ autorius Jonas Juravičius. O apie dabartinį dešimtmecio jubiliejų bešvenčiantį „Šaltinį“ kalbėjo jo atsakingoji redaktorė Jolanta Malinauskaitė-Vektorienė.

Minėjimą vainikavo koncertas, kuriame klausėmės Seinų „Lietuvių namų“ liaudies kapelos „Šaltinis“ muzikantų ir dainininkų (vad. Vytautas Gavutis), Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvarteto, kuriam vadovauja Gediminas Nevulis, taip pat pirmą kartą scenoje pasirodė Eugenijos Pakutkienės suburtas moterų kvartetas, kuriam akordeonu pritarė Vytautas Lastauskas iš Aradnykų, koncertą užbaigė kapelos iš Alytaus „Smiltelė“ pasirodymas.

Šv. Kazimiero draugijos vyrų kvartetas

Irenos Gasparavičiūtės nuotr.

Metodinių dienų lietuvių etninėse žemėse – Seinuose ir Punske – atgarsiai

LIETUVOS ETNINĖS KULTŪROS UGDYTOJŲ SĄJUNGOS
PIRMININKĖ RŪTA ČĖSNIENĖ

2016 metų spalio 27–28 dienomis lietuvių etninėse žemėse, Seinuose ir Punske, vyko Švietimo ir mokslo ministerijos bei Ugdymo plėtotės centro suorganizuotos metodinės dienos „Bendruomenės tradicijos, paprotinė teisė, elgesys ir etiketas“, skirtos Lietuvos ir Lenkijos lietuviškų mokyklų bendruomenėms. Renginyje dalyvavo 58 etninės kultūros puoselėtojai ir kuratoriai iš įvairių Lietuvos regionų bei 104 Lenkijos lietuviškų mokyklų mokytojai ir mokyklų vadovai. Metodinių dienų tikslai – tobulinti mokytojų didaktinę kompetenciją, supažindinant juos su Lietuvos švietimo prioritetais 2016–2017 m. m., aktyviais regionų etnokultūros židiniiais, tautinių tradicijų puoselėjimo gerąja patirtimi – išsipildė su kaupu.

Vykdami į Seinus, aplankėme lietuvių karių, žuvusių 1920 m. kovose už Lietuvos laisvę, kapus. Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos istorijos mokytojas Tadas Bagdonavičius papasakojo, kaip mokyklos mokiniai ir mokytojai prižiūri šiuos kapus, supažindino su Seinų istorija, knygnešių veikla, čia veikusia kunigų seminarija, papasakojo apie žymius jos ugdytinius, tokius kaip Vincas Mykolaitis-Putinas, Vincas Kudirka. Seinų seminariją baigė arba joje mokėsi daugiau nei 80 žinomų mokslininkų, rašytojų, filosofų, visuomenės veikėjų. Aplankėme Seinų Švč. Mergelės Marijos baziliką, kurioje palaidotas Antanas Baranauskas.

Metodinių dienų dalyvius šiltai

priėmė ir apie Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos veiklą papasakojo jos direktorius Algirdas Vaicekuskas. Jis pabrėžė, kad „Žiburio“ tikslai – kelti lietuvių prestižą šiame krašte, suvokti savo tapatybę, ugdyti sąmoningą lietuvių – Lenkijos piliečių. Mokytojai apsilankė modernioje, jaukioje mokykloje, susipažino su švietimo sistema, metodais. Čia vyko kūrybinis seminaras, kuriame gerąja patirtimi pasidalino Mažeikių lopšelio-darželio „Gintarėlis“, Klaipėdos r. Agluonėnų lopšelio-darželio „Nykštukas“, Alytaus „Sakalėlio“ pradinės mokyklos, Mažeikių r. Židikų Marijos Pečkauskaitės gimnazijos, Kauno maisto pramonės ir prekybos mokyklos centro atstovai. Etnografinių regionų sampratą pristatė Lietuvos istorijos instituto Etnologijos ir antropologijos skyriaus darbuotojas dr. Vytautas Tumėnas.

Vakare Vysk. Antano Baranausko fondo „Lietuvių namuose“ vyko vakaronė „Etnografinių regionų ratu“. Koncertavo Punske įsikūrusios Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos (pirmininkė Aldona Vaicekuskienė) mokinių kapela „Šalcinukas“, sutartinių giedotojos „Saulalės“, etnografinis ansamblis „Gimtinė“ (kolektyvų vadovė Angelė Bapkauskienė). Pamatėme, kaip Punske krašto žmonės švenčia kalendorines šventes. Vakaronėje grojo ir visus šokti, dainuoti kvietė tautiniais drabužiais pasipuošusi Virginija Stunžėnienė (Kauno

maisto pramonės ir prekybos mokyklos centro mokytoja, Domeikavos folkloro ansamblio „Seklyčia“ dalyvė). Vakaronės dalyviai, sustoję komandomis, gyva vorele rankomis mezgė mokytojos Zitos Kumpelienės (Biržų r. Vabalninko Balio Sruogos gimnazijos mokytojos) sukurtą „Mezgimą kitaip“. Žaidimą „Apėjo saulietė“, kurį sukūrė Vilniaus Senvagės gimnazijos mokiniai, pristatė ir išmokė žaisti tautiniais drabužiais pasipuošusi gimnazijos mokytoja Rūta Čėsniene.

Spalio 28 d. pakeliui iš Seinų į Punkską klausėmės Rūtos Burdinaitės (Punske Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licėjaus mokytojos) pasakojimo apie lietuvių istoriją Punske krašte, stabtelėjome prie Vidugirių pagrindinės mokyklos, rugsėjį paminėjusios 100-mečio jubiliejų, prie Vidugirių bažnyčios, reikšmingos krašto istorijai, lankėmės Punske buities muziejaus sodyboje, stengėmės suprasti lietuvių atkaklumą, akimis palydėjome jau uždarytas lietuviškas mokyklas...

Punske aplankėme muziejų „Senoji klebonija“ (muziejaus įkūrėja Aldona Vaicekuskienė; šiuo metu muziejų padeda globoti Anastazija Sidariene, ilgametė Navinykų pagrindinės mokyklos direktorė), Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčią, kuri sužavėjo lietuviškų tautinių juostų ornamentų puošyba, kitais lietuviybės ženklais, puoselėjama kun. Mariaus Talučio, Juozo Vainos etnografinį muziejų, įsikūrusį

Seminaro dalyviai „Žiburio“ mokykloje

Punsko lietuvių kultūros namuose, kurio istoriją papasakojo muziejinio duktė. Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos įkurtame tautodailės amatų centre „Šimtavirvis“ pamatėme, kaip senųjų amatų (audimo, pynimo, rišimo, medžio drožinėjimo, karpinių ir kt.) mokosi jaunoji Lenkijos lietuvių karta.

Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinėje mokykloje ir gimnazijoje metodinių dienų dalyvius šiltai pasveikino direktorius Jonas Vydra (buvęs Lenkijos lietuvių bendruomenės valdybos pirmininkas). Pranešimą „Etninė kultūra mokyklos bendruomenės gyvenime“ skaitė Aldona Vaicekauskienė, Lenkijos lietuvių etninės kultūros draugijos pirmininkė. Ji supažindino su Punsko lietuvių rengiamomis tradicinėmis šventėmis, papasakojo apie savo, kaip dailės bei technologijų mokytojos, 40 metų etnokultūrinę veiklą ir patirtį, perduodant etnokultūrinės vertybes Punsko mokyklose. Vertėtų paminėti, kad šią vasarą Seinuose bei Punske kartu su Lietuvos etninės kultūros ugdytojų sąjunga (LEKUS) buvo vykdomas bendras projektas

„Etnokultūra bei tautodailė“. Irena Marcinkevičienė, Punsko Kovo 11-osios bendrojo lavinimo licejaus, rugsėjį paminėjusio 60-mečio jubiliejų, direktorė, pristatė vienintelės Lenkijoje vidurinės mokyklos lietuvių dėstomąją kalba tradicijas, pasiekimus, gerą patirtį.

Didelio susidomėjimo sulaukė Šiaulių universiteto docento dr. Juozo Pabrėžos paskaita „Gimtoji kalba ir tarmė kaip tautinio tapatumo ženklai kitos kultūros aplinkoje“. Daktaras išskyrė net 14 atskirų Lietuvos plotų, kuriuose yra daugiau nei 100 šnektų. Retoriškai nuskambėjo klausimas: „Ar susikalbėtų iš skirtingų vietų tie patys žemaičiai, aukštaičiai, suvalkiečiai ar dzūkai?“

Pranešimą tema „Tradicijų (ne) laisvėje: savi ir svetimi kultūros ženklai“ skaitė dr. Zita Nauckūnaitė, Ugdymo plėtotės centro Kalbų ir meninio ugdymo poskyrio vedėja. Viktoriną „Pažink mano kraštą Mažąją Lietuvą“, kurią daugiau nei dešimtmetį rengia Etninės kultūros globos tarybos prie Lietuvos Respublikos Seimo Mažosios Lietuvos regionui vadovė Regina Jokubaitytė,

pristatė etninės kultūros ugdytojų metodinio būrelio prie Šilutės r. savivaldybės pirmininkė, Šilutės r. Juknaičių pagrindinės mokyklos direktoriaus pavaduotoja ugdymui, folkloro ansamblio „Skalviai“ vadovė, LEKUS valdybos narė Rasa Gailiuvienė. Ji pasidalino mokyklos mokinių ir mokytojų gerą patirtimi, puoselėjant etninę kultūrą (mokykla pasirinkusi etnokultūros kryptį), pristatė bendradarbiavimo rezultatus – etninės kultūros reikšmė, formuojant bendruomenės tradicijas, elgesį ir etiketą.

Vilniaus Senvagės gimnazijos atstovės direktoriaus pavaduotoja ugdymui Daiva Lebednikaitė ir lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja metodininkė bei teatro vyresnioji mokytoja Rūta Čės-

nienė pristatė gimnazijos projektą „Auginu giminės medį“. Apie etninės kultūros gyvastį Lietuvoje kalbėjo Etninės kultūros globos tarybos prie LR Seimo pirmininkas Virginijus Jocys.

Metodinės dienos buvo naudingos dalyvavusiems tiek profesiniu, tiek pažintiniu, tiek ir bendravimo, naujų bendradarbiavimo galimybių aspektais. Jose aktyviai dalyvavo, dalinosi savo gerą patirtimi LEKUS nariai Rasa Gailiuvienė, Gražina Kepežinskienė, Virginija Vitunskaitė, Reda Vokietaitienė, Zita Kumpelienė, Dalė Markutienė, Laima Bandalevičė, Virginijus Jocys, Rūta Čėsniėnė. Dėkojame Lenkijos lietuviškų mokyklų bendruomenėms, ŠMM ir UPC už puikiai surengtas metodines dienas etnokultūros ugdytojams: ikimokyklinio, priešmokyklinio ir pradinio ugdymo mokytojams, įvairių dalykų mokytojams, etninę kultūrą integruojantiems į ugdymo procesą, etninės kultūros savaitės mokykloje organizatoriams, metodinės veiklos kuratoriams.

Kap tus sakė

JURGITA STANKAUSKAITĖ

– *Kap ca tau pasakius, nu, pasiutis kaimynų Juozus, **supranci**, šukoja per visus galus, **žinai**.*

– *Matai! Lyg nešpetnas, o su ilgais nagais! Alia tai da vaikas. Išaus an žmogaus.*

– *O kad tavo žodžiai, **kap sakanc**, Džievu in ausį!*

– *Psik iš ca, kvarabos! Aina tos katės per akis, **kap cik pajauca paucienį**.*

– *Ma jį velnias su tom katėm.*

– *O tu labai išalkis?*

– ***Kap tus sakė**, alkanas **kap vilkas**.*

– *Tai pac čėsas tau aic namo.*

Ir kaip jums šis tekstas? Nebūtų nieko ypatingo, jeigu ne keli paryškintieji žodžiai. Tai pertarai, kurie daugiausia girdimi šnekamojoje kalboje. (Tik netaisyklingai su prietarais.)

Pertaras, tai nereikalingas, nuolat pasigaunamas kalbant žodis (www.zodynas.lt). Kartais kalbotyrininkai juos šmaikščiai vadina kalbos parazitais arba pipirais. Abiem atvejais norima perteikti neigiamą arba neskanią jų reikšmę. Pertarų vartojimas kalbėjimo procese neįdomus. Jų net nepastebima. Nesąmoningai, netyčia išsprūsta.

Mūsų krašte dažnai girdimi pertarai, įpinti aukščiau pateiktame linksmame dviejų dzūkelių pokalbyje. Įdomumo dėlei vertėtų paminėti, kad Lietuvoje vienas labiausiai ausį erzinančių žodžių junginių yra *ta prasme* (atėjęs iš anglų kalbos – „I mean“). Dažniausiai netinkamai vartojamas kalboje jis nieko nereiškia.

Kalbininkas G. Akelaitis teigia, kad „bet kokių pertarų vartojimas yra šiurkštus kalbos taisyklingumo

pažeidimas – pertarų vartojimo įpročio reikia atsikratyti“. Kaip yra sunku atsikratyti bet kokio parazito, taip nelengva nustoti vartoti pertarus. Tam reikia ypatingos savikontrolės, nuolatinio galvojimo, ką ir kaip sakyti. Tam reikia noro ir laiko. Tačiau kalbos tyrėjai sako, kad jeigu nenorima nustoti juos vartoti, tada geriau taikyti tinkamoje vietoje, kad sakinyt turėtų prasmę.

Pastebėta, kad pertarų vartojimas pagyvina kalbą, padaro kalbantįjį gudresnį, protingesnį. Taip mano ir kalbantysis, ir jo klausytojai. Neleiskime taip sau galvoti. Atvirkščiai. „Būtent jų NEvartojimas tokiais jus padarys“ (www.kalbosreceptai.lt). Beprasmiški žodžiai gali nervinti klausytoją, neleisti jam susikaupti, apsunkinti komunikaciją. Vieni tyrėjai klausia, ar tai nėra šių laikų įprotis. O gal komunikacijos būtinybė? Vargu. Iširta, kad pertarų vartojimo problema jau buvo pastebėta XIX a.

Šiuolaikiniai kalbos parazitai atėjo iš medijų. Nei televizijoje, nei radijuje neleistina tyła, pauzės. Jos privalo būti užpildytos. Reikalaujama nuoseklaus kalbėjimo. Iš medijų labai daug ko išmokstama, ypač kalbos, kalbėjimo manieros. Pastebėta, kad vartojami pertarai nemažai pasako apie patį žmogų. Jie atskleidžia, kokiai socialinei grupei priklauso kalbantysis, nurodo jo išsilavinimo lygį arba pasitikėjimo savimi laipsnį. Pasiitelkę „Vakarų ekspreso“ pateiktus pavyzdžius, pabandykime patys tuo įsitikinti:

- Vyresnieji ir išsilavinę žmonės mėgsta sakyti *reiškia, taip sakant*;
- Jaunimas ir mažiau išprusę nevingia

šių žodžių: *realiai, ta prasme*;

- Politikai pamilę žodį *vienareikšmiškai*, norėdami įtikinti klausytojus, jog kalba tiesa;

- Nepasitikintys savimi, abejojančios vartoja žodžius *atseit, tarsi*.

Be abejo, įdomiausia būtų paanalizuoti mūsų krašto šnekto pertarus. Vyriausioji žmonių karta nevingia kalboje įterpti net ne žodį, o frazę *kap tus sakė*. Tiesa, ji vis rečiau girdima, bet vis dar gyva ir lūpose, ir atmintyje. Galima spėlioti, ar vartojant šį pertarą prieš arba po kokio teiginio norima atsakomybę už jį perkelti kitam. Tokiu būdu pabrėžiama, kad bus/yra atskleista informacija, kurią perdavė kitas asmuo. Jeigu vis dar sunku suprasti šį pertarą, galima jį „skaityti“ taip: *tus tep sakė, o ne aš. Aš cik atkartojau*. Panašiai yra su *kap sakanc*, tačiau jo nevingia vartoti ne tik vyresnieji, bet ir jauniausieji.

Parazitu *ar ne* galbūt norima suteikti sakiniui įtaigumo, o gal bandoma įtikinti klausytoją. Vienokią jie turi reikšmę, kai žodžiai prasmingai vartojami, o kitokią, kai nei iš šio, nei iš to klijuojami skirtingose sakinio vietose. Žodis *žinai* arba *reiškia* – tai savotiškas tylos arba garsų *aaa, eee, mmm* atitiktumu. Užpildoma tyła, nenorint nutraukti kalbėjimo, ryšio su klausytoju, nors šie du pertarai galėtų reikšti bandymą ieškoti pritarimo, supratimo, kito norimos minties išreiškimo būdo. *Nu, va, tai va* neretai pradedamas arba užbaigiamas sakinytis, nors juos mėgstama įterpti bet kurioje sakinio dalyje. Kiekvienas iš minėtų pertarų atlieka tam tikrą funkciją mūsų šnektoje, tačiau neretai jie vartojami vien iš įpročio.

Žvaigždžių naktigonė

Vėlinių minėtuovės Punske

JOLANTA MALINAUSKAITĖ-VEKTORIENĖ

Šiais metais vykęs 43-iasis Vėlinių koncertas Punsko lietuvių kultūros namuose pavadintas „Žvaigždžių naktigonė“. Ši kartą pasikviestas talkon visas žvaigždynas – ne veltui sakoma, kad žmonės su žvaigždėmis ateina į šį pasaulį ir eįsta su jomis kartu. Tradicinių minėtuovių metu prisiminėme Anapilin iškeliavusius Punsko krašto žmones, kiek ilgiau stabteldami ties ryškesnių asmenybių nuveiktais darbais. Paminėjome ilgametį Kreivėnų kaimo seniūną Julijų Sendą, poetę Laimutę Slovikauskaitę-Ožkinienę, brostvininką Julijoną Lukoševičių, energingą dainininkę Teklę Grigutienę, buvusį „Jotvos“ šokėją Romą Bendorių, muzikantą ir dainininką Vytautą Zdanį bei ilgametę choristę Kastulę Pajaujienę. Apie daugumą jų „Aušros“ puslapiuose jau buvo rašyta.

JULIJONAS LUKAŠEVIČIUS

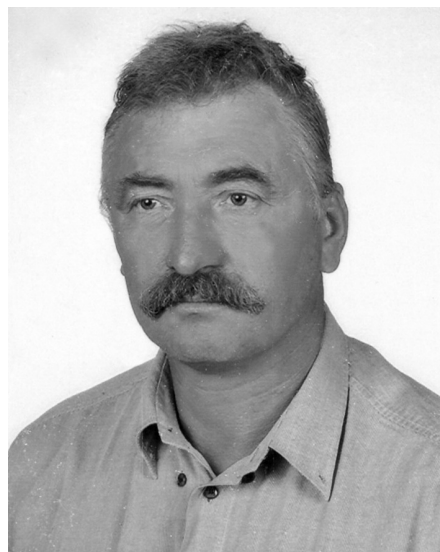

2016 m. sausio 11 d. žvaigždžių

takais iškeliavo Julijonas Lukaševičius iš Vaitakiemio.

Julijonas gimė 1931 m. balandžio 17 d. Agotos ir Juozo Lukaševičių šeimoje. Būdamas vyriausias, paveldėjo tėvų ūkį. Mėgo ūkio darbus ypač laukuose. Pasižymėjo ir nagingumu – domėjosi kalvyste, net savą kalvę turėjo, dengė skiedromis stogus. Nuo jaunystės mėgo dainą – dalyvavo Vaitakiemio kaime veikiančiame ansamblyje, kuriam vadovavo Kostas Sidaris. Su žmona Onute giedodavo šermenyse. Per laidotuves giesmėmis lydėdavo ne tik savo, bet ir aplinkinių kaimų gyventojus. Ilgus metus buvo brostvininkas Punsko bažnyčioje. Visada rasdavo laiko su žmonėmis pabendrauti, pasikalbėti, jų išklausyti. Artimųjų širdyse išliks kaip geras vyras, geras tėtis ir geras tėtulis...

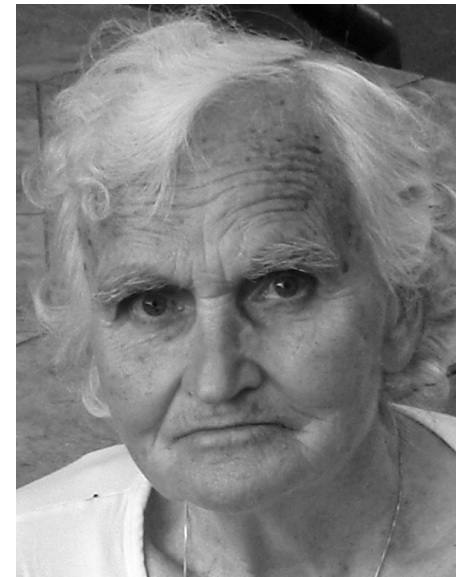
ROMAS BENDORIUS

2016 m. gegužės 9 d. Anapilin išėjo Romas Bendorius iš Burokų.

Romas į pasaulį atėjo 1953 m. spalio 15 d. Magdalenos ir Klemenso Bendorių vienturtis sūnus mokslus pradėjo eiti Pristavonių mokykloje, vėliau baigė Punsko lietuvišką licėjų, studijavo Balstogės politechnikoje. Mokėsi ir Pilos karininkų mokykloje. Gavęs karininko laipsnį išėjo į atsargą. Punsko lietuvių kultūros namų istorijoje pasiliks kaip choreografinio sambūrio „Jotva“ šokėjas.

KASTULĖ PAJAUJENĖ

2016 m. rugpjūčio 25 d. tyliai užgeso Kastulė Pajaujienė iš Ožkinių.

„Sveiki, broliai dainininkai, meilios seselės. Drauge visi uždainuosim linksmas daineles“, – dar, rodos, taip neseniai skambėjo Kastulės ir Jono Pajaujū atliekama kunigo Švedo harmonizuota Punsko krašto daina portale punskas.pl.

Kastulė gimė 1934 m. sausio 8 d. Bronės ir Jono Staskevičių šeimoje

Trakiškių kaime. Daina ją lydėjo nuo mažens. Ne kartą Kastulė pasakojo, kad kai visi Staskevičiai uždainuodavo, tai net langai drebėdavo. Nuo vaikystės iki kol pajėgė (58-erius metus) giedojo bažnyčios chore, talkino šermenų giedojimuose, populiario mūsų krašto senas dainas. Kai jau nepajėgė su vyru važiuoti į bažnyčią, rožinį giedodavo abu namuose. „Skyreisi, sesute, iš mūsų pulkelio“, – dainavo Kastulė, kurios išskirtinis balsas dar ilgai skambės mūsų atminty...

Vėlinių koncerte „Žvaigždžių naktigonė“, kuris vyko 2016 m. spalio 31 d., dalyvavo skaitovai: Asta Bobinaitė, Dalia Bobinaitė, Daiva Grigutytė, Alicija Kraužlytė, Milda Šliaužytė, Monika Valinčiūtė, Darija Vyšniauskienė, Tomas Senda bei muzikantai: Arnoldas Vaznelis, Darius Malinauskas, Darius Baliūnas, Aidis Staskevičius, Valdas Šupšinskas, Darius Vaicekauskas. Ačiū visiems už bendrą darbą.

2016 m. Punsko parapijoje taip pat mirė: Danuta Kolenko iš Smalėnų, Jonas Čėponas iš Raistinių, Juozas Gibas iš Vidugirių, Józef Radzewicz iš Smalėnų, Elena Parakevičienė iš Punsko, Henryk Grzędziński iš Smalėnų, Jonas Liutinskas iš Vaičiuliškių, Antanas Krakauskas iš Seivų, Irena Miler iš Seivų, Marianna Plikunas iš Kreivėnų, Zofija Topolskienė iš Punsko, Adam Malczewski iš Paliūnų, Adelė Januševičienė iš Punsko kaimo, Juozas Izidorius Krakauskas iš Raistinių, Vlada Misiukonienė iš Vidugirių, Algirdas Zdanavičius iš Vidugirių, Juozas Kereišis iš Devetiškių, Antanas Stoskeliūnas iš Vidugirių, Józef Plikunas iš Kreivėnų, Henrikas Stefanaukas iš Kalinavo, Vincas Zdanys iš Vidugirių, Birutė Pravdzikienė iš Punsko, Ona Savickienė iš Vaičiuliškių, Jadwiga Andrulowicz iš Bokšių, Julian Moluszys iš Šaltėnų, Adelė Dzemionienė iš

Punsko, Jonas Vaina iš Žvikelių, Zofija Strankauskienė iš Vidugirių, Henryk Karczewski iš Devetiškių, Viktoras Budzeika iš Šlynakiemio, Ona Steponavičienė iš Ožkinių, Leonas Cirusis iš Šlynakiemio, Petras Kuosa iš Seivų, Zygmunt Pawłowski iš Šaltėnų, Antanas Aleksa iš Punsko, Adelė Krakauskienė iš Ožkinių, Albertas Staskevičius iš Trumpalio, Gediminas Pečiulis iš Vidugirių, Teresa Robak iš Šaltėnų, Ona Nevulienė iš Skarkiškių, Genutė Jakubauskienė iš Šlynakiemio, Romuald

Stawiecki iš Šaltėnų, Rokas Pečiulis iš Žvikelių, Anna Pejcz iš Smalėnų, Zigmantas Makrickas iš Kreivėnų, Tomas Stoskeliūnas iš Paliūnų, Magdalena Jurkiūnienė iš Didžiulių, Janina Žilinskienė iš Kampuočių, Petras Jakčinskas iš Agurkių, Danutė Staskevičienė iš Trakiškių.

Vėlinių koncertus Punske ir Seinuose rėmė Lenkijos Respublikos vidaus reikalų ir administravimo ministerija.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Virginijos Karčiauskienės nuotr.

Vėjų valsas

Vėlinių minėtuovės Seinuose

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

Seinuose Vėlinių koncertas šiais metais surengtas lapkričio 6 d. Pavadintas „Vėjų valsu“. Vėjai draiko lapus tartum žmonių gyvenimus. Per minėtuoves prisiminti tie Seinų krašto lietuvių bendruomenės žmonės, kurie bent mažu šapeliu prisidėjo prie lietuviškojo šio krašto gyvenimo. Apie daugelį šiais metais išėjusiųjų rašėme ankstesnių „Aušrų“ puslapiuose, todėl jų biografijų dar kartą nespausdiname.

Pirmaisiai išgirdome Seinų kunigų seminarijos auklėtinio, 1918 m. vasario 16-osios akto signataro, buvusio Telšių vyskupijos vyskupo, LR Seimo pirmininko Justino Staugaičio biografiją. Vėliau buvo paminėti šio krašto žmonės. Kiekvienam jų uždegta žvakutė ir pakabinta medyje, kuris vis plačiau skleidė šviesą. Simboliška.

Koncerte matėme „Žiburio“ mokyklos mokinius, deklamuojančius eiles, šokančius ir dainuojančius. Be žiburiečių, pasirodė „Intro“ vokalinio ansamblio dainininkės. Koncertą surengė „Lietuvių namų“ l. e. p. direktorė Dalia Astrauskienė, jai talkino Eugenija Pakutkienė, Janina Macukonienė, ansamblių vadovai Juozas Pileckas ir Alina Dzimida.

Nesame pajėgūs sustabdyti laiko tėkmės, išvengti skaudžių netekčių, bet mūsų atmintis – gamtos nuostabi dovana – šventai saugo brangių žmonių paveikslus. Kartojame tų žmonių mums duotas gyvenimo pamokas, naujai vertiname jų poelgius, vadovaujamės mintimis, jų gyvenimo prasmės suvokimas tampa

artimas, savas mums ir ateinančioms kartoms. Išlieka pasakytas žodis, prisiminimas, kuris padeda išverti sunkią valandą, neleidžia klysti, brandina svajonę tapti geresniais. Prisiminimuose lieka brangūs žmonės, pas kuriuos mintimis sugrįžtame džiaugsmo ar liūdesio akimirkomis.

JUSTINAS STAUGAITIS

Šiomet, minint Seinų kunigų seminarijos įkūrimo 190-ąsias metines, ypatingą dėmesį verta atkreipti į Seinų seminariją baigusį, vėliau vyskupu tapusį Justiną Staugaitį. Jis mirė 1943 m. liepos 8 d. Telšiuose kaip vyskupas, visuomenės veikėjas, Lietuvos Nepriklausomybės Akto signataras.

J. Staugaitis gimė 1866 m. lapkričio 14 d. Tupikuose (Šakių apskrityje). Šeimoje buvo vyriausias iš penkių vaikų. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje, 1890 m. baigė Seinų kunigų seminariją, birželio 24 d. buvo įšventintas kunigu.

Kunigavo įvairiose Lietuvos ir

Lenkijos vietose: Alytuje, Balbieriškyje, Seinų vyskupijos parapijose, Varšuvos Šv. Aleksandro bažnyčioje. 1905 m. kunigaudamas Marijampolėje įsteigė „Žiburio“ draugiją neturtingiems moksleiviams ir studentams remti, įkūrė pirmąjį Lietuvoje vaikų darželį, jo iniciatyva įkurtos kelios pradžios mokyklos, senelių ir vaikų prieglauda, mergaičių progimnazija, įsteigta „Žagrės“ draugija. 1906 m. paskirtas pirmuoju Lekėčių klebonu, paskui klebonavo Pakuonyje, vėliau buvo Aukštosios Panemunės klebonas ir Garliavos dekanas.

1922-aisiais J. Staugaitis tapo Seinų kapitulos kanauninku, o 1924 m. – prelatu. 1926 m. buvo atkeltas į Telšius vadovauti naujai sukurta Telšių vyskupijai. Jai vadovavo iki 1943 m., būdamas taip pat Klaipėdos prelatūros valdytojas. 1927 m. įkūrė Telšių kunigų seminariją, jo iniciatyva vyskupijoje buvo įsteigta 12 naujų parapijų ir bažnyčių, 5 vyrų ir 11 moterų vienuolynų.

1917 m. rugsėjo mėn. J. Staugaitis dalyvavo Lietuvių konferencijoje Vilniuje, kurios metu išrinktas Lietuvos Tarybos nariu, vėliau jos vicepirmininku. 1918 m. vasario 16-ąją Taryba paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės Aktą. Vėliau J. Staugaitis išrinktas Valstybės Tarybos vicepirmininku. Kaip vienas Lietuvių krikščionių demokratų partijos vadovų, tapo Steigiamojo Seimo vicepirmininku. Joks kitas Lietuvos kunigas lig šiol nepasiekė tokios svarbos pareigų Lietuvos politikoje ir bažnyčioje kaip J. Staugaitis.

Labai dideli J. Staugaičio pasiekimai mokslo srityje. Nuo 1911 m. buvo Lietuvių mokslo draugijos narys, keletą metų redagavo Seinuose leidžiamą žurnalą „Vadovas“. Iš viso išleido 17 knygų ir parašė daugiau kaip 350 straipsnių tikybos, moralės, politikos tematika. Organizavo „Žemaičių prietelio“ laikraštį, kuris tapo visos Žemaitijos savaitraščiu. Telšiuose 1934–1935 m. parašė trijų tomų romaną „Tiesiu keliu“. Išlikęs jo apysakos „Tarp jausmų ir pareigos“ rankraštis. Lietuvių katalikų mokslo akademija drauge su vyskupo giminaičiais išleido Telšiuose parašytą J. Staugaičio knygą „Mano atsiminimai“ apie Lietuvos istorijos XX a. pradžios autentiškus įvykius.

Vyskupas palaidotas Telšių katedroje. Paskutiniai prieš mirtį jo išsakyti žodžiai: „Dieve, saugok Lietuvą...“

ONUTĖ PETRUŠKEVIČIENĖ

2016 m. spalio 24 d. mirė aktyvi Dusnyčios kaimo saviveiklininkė Onutė Jakubauskaitė-Petruškevičienė.

Onutė gimė 1931 metais Žagarių kaime, Paulinos Gadliauskienės (našlės) ir Jono Jakubauskų šeimoje. (Gadliauskienė, tekėdama už Jakubausko, buvo našlė po Kazimiero Dapkevičiaus ir vėliau Juozo Gadliausko; pirmosios santuokos dukrelė mirė, antrosios buvo du sūnūs,

kurių vienas išvyko į Ameriką). Augo su keturiais vyresniais broliais: Vincu, vedusiu Maksimavičiūtę ir apsigyvenusiu Burokuose, Antanu, vedusiu Danutę Vektoriūtę iš Žagarių, Mečislovu, vedusiu Genę Markevičiūtę iš Vaitakiemio, ir Jurgiu, vedusiu kaimynę Adelę Petronaitę. Trys broliai įsikūrė sodybas tėviškės žemėje. Onutė, kaip vienturtė duktė, išėjo į marčias į gretimą Dusnyčios kaimą, ištekėjo už Jono Petruškevičiaus. Su vyru susilaukė trijų dukrų, tačiau dvi iš jų mirė kūdikystėje. Užaugo trečia Aldutė, sukūrusi šeimą su savo kaimo vaikinu Pranu Dabuliu ir padovanojusi mamai du anūkus – Darių ir Romą. Deja, likimas Onutei ir toliau nebuvo gailestingas – anksti tapo našle, o prieš 11 metų pačiam jėgų žydėjime Anapilin iškeliavo ir vienintelė likusi dukra. Skausme guodė ir senatvėje padėjo žentas, anūakai. Onutė į žento ir dabar jau šeiminkaujancio anūko Dariaus šeimos namus atsikeldavo pagyventi žiemą. Vasarą vėl grįždavo į savo sodybą ir ten šeiminkavo pati. Čia ir užklupo ją netikėtai klastinga liga.

Onutė Dusnyčioje ir gimtuose namuose dirbo visus žemės ūkio darbus, bet taip pat buvo žinoma kaip verpėja, gera mezgėja, audėja. Daugiausia mezgė vilnonius megztinius ir savo šeimai, ir giminėms, ir pardavimui. Turėdama laiko, skaitė daug knygų ir laikraščių, vis prenumeravo „Aušrą“. Su artima kaimyne Maryte Petronaitė-Pecukoniene buvo neišskiriamos draugės ir Žagariuose, ir paskui Dusnyčioje, kur abi nuėjo pas du kaimynus į marčias. Abi mėgo gražiai pasipuošti, išeiti į žmones, visą 10-metį dainavo Dusnyčios etnografiniame ansamblyje, šoko ratelius. Buvo visad linksmos, mėgdavo pajuokauti. Metų našta ir dukros per ankstyvas išėjimas užgesino Onutės linksmumą, dažniau užsidarydavo savyje.

Liksime dėkingi Onutei Petruškevičienei už gražias dainas, visus gerus darbus ir gražiai išauklėtą šeimą:

aktyvią visuomenininkę dukrą, lietuviškas klases lankiusius anūkus ir šiuo metu Seinų „Žiburio“ mokykloje besimokančias proanūkes Veroniką ir Izą. Laiminga būkite amžinybėje su anksčiau iškeliavusiais artimaisiais.

ALDONA VINIKAITIENĖ

2016 m. vasario 24 d. mirė Seinų krašto šviesi asmenybė, Klevų kaimo gyventoja, buvusi ūkininkė Aldona Marcinkevičiūtė-Vinikaitienė.

Aldutė gimė 1926 metais Klevuose. Tai jauniausia iš trijų Antano ir Katrės (Sidarytės) Marcinkevičių dukterų. Kaime ir šeimoje ją vadinta Aldute. Visi stebėjosi, kaip pase galėjo atsirasti Adelė Kotryna. Antras vardas iš mamos paveldėtas, bet kodėl pirmas visam laikui liko iškreiptas, niekas niekada nesužinojo. Aldonai pats svarbiausias nebuvo vardas, o nugalėtojas gyvenimas. Ji niekada nevarėtojo vardo Adelė. Ant antkapio irgi užrašyta Aldona.

Mokėsi Klevų mokykloje, kuri veikė prieškarui ir buvo įkurta Antano Marazo sodyboje kitam Klevų kaimo pakrastyje.

1948 m. Aldona Marcinkevičiūtė ištekėjo už 26 metų Juozo Vinikaičio gimtam Klevų kaime. Ūkininkavo jiedu 28 ha žemės ūkyje. Užaugino tris vaikus: Joną, Kastulę ir Eleną. Dukros baigė Punsko licėjų ir

aukštuosius mokslus: Kastulė matematikos mokytoja, Elena – bibliotekininkė. O vyriausias sūnus Jonas ūkininkauja nemažame tėvų ūkyje. Vinikaičiai santuokoje išgyveno 64 metus, susilaukė trijų anūkų (Rimanto, Arvydo, Ritos) ir trijų proanūkių Roko, Eriko ir Marko, kurio nespėjo pamatyti, nes jis gimė jau promočiutei mirus. Aldona Anapilin iškeliavo paskui vyrą Juozą, mirusį prieš ketverius metus, ir netikėtai ligos palaužtą prieš trejus metus mirusią jauniausią dukrą.

Vinikaičių namai nuo seniai buvo savotiškas Klevų visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo centras. Čia kažkada būrėsi Klevų kaimo choras, kuriam iki Antrojo karo vadovavo Juozo dėdė chorvedys ir smuikinininkas Antanas Vinikaitis. Pokariu Vinikaičių namuose šešetą metų gyveno atsikėlę nuo Marijampolės Pranas ir Petronėlė Rupinskai su sūnumis Vituku ir Alvydu. Vėliau pas Vinikaičius keletą metų nuomodavo būstą lietuvių kalbos mokytojai, kurie dirbo Klevų ir Lumbių mokyklose.

Prie Vinikaičių sodybos stovi parimęs akmeninis kryžius, pastatytas 1947 metais trijų kaimynų: Jurgio Leončiko, Juozo Vinikaičio ir Izidoriaus Sidario. Lai jis primena apie amžiams iš čia išėjusius ir paguodžia likusius šios giminės narius.

BRONIUS SIDARIS

2016 m. rugsėjo 28 d. netikėtai mirė Seinų krašto lietuvis saviveiklininkas, „auksinių rankų“ savininkas, meistras Bronius Sidaris. Jis užaugo Klevuose, Antano ir Bronės Sidarių šeimoje, su vyresnėmis sesėmis Maryte ir Aldute. Apie Bronių Sidarį plačiau rašysime kitame „Aušros“ numeryje.

ONUTĖ DABULIENĖ

Šiomet rugpjūčio 18 dieną netekome saviveiklininkės, gražaus balso savininės Onutės Polionytės-Dabulienės.

Onutė, gimusi 1929 m. kovo 9 d., augo Radžiūčių kaime, Jono ir Marijonos (Gausaitės) Polionių šeimoje, su vyresniais broliais Juozu (kuris kaip vyriausias vedęs liko tėviškėj), Jurgiu (gyvenusiu Skriaudžiuose, Lietuvoje), Jonu (kuris būdamas 26 metų žuvo Galadusio ežere) ir jauniausia sese Janina (vėliau Lumbių Bukauskiene). Polionių šeima su kitais repatriantais 1941 m. išvyko į Lietuvą. Grįžo 1944 m. Pasiliko tik brolis Jurgis.

1951 metais Onutė ištekėjo už Vito Dabulio į gretimą Dusnyčios kaimą. Jie pirkosi iš valstybinio ūkio buvusio žydų palivarko 20 ha žemės, statėsi namus. Sunkumų ir nelaimių netrūko, nes gaisras du kartus pasiglemžė trobą.

Susilaukė dviejų dukrų: Birutės (ištekėjusios į Lumbių kaimą) ir Gražinos (kuri dirba Seinų ligoninėje medicinos sesele) ir keturių anūkų. Trys iš jų – Povilas, Darius ir Onutė – baigė „Žiburio“ mokyklą. Dabar du jaunesnieji studijuoja, o vyriausiasis baigęs studijas dirba.

Išėjus į pensiją Onutė su vyru Vitu 1988 metais apsigyveno Seinuose. Susidraugavusi su kaimyne Janina

Irenos Gaspraviciūtės nuotr.

Račiuvienė, įsitraukė į chorą, kuriam vadovavo Vitas Kubilius, vėliau Asta Veverskytė. Giedojo ir bažnyčios chore, ir prie mirusiųjų. Gerą balsą, kaip ir jos sesė bei broliai, paveldėjo iš mamos. Vėliau sveikata Onutei neleido lankyti repeticijų. Iš sesės Janinos, baigusios siuvimo mokyklą, išmoko siūti. Abiem teko ir daug siūti, ir siuvinėti.

Onutės vyras mirė 1997 m. Ji pati

išėjo Anapilin sulaukusi 87 metų. Liko liudėti sesė Janina ir dukros su šeimomis.

Per Vėlinių koncertą Seinuose dar buvo paminėti: Zenonas Tadas Paškevičius, Albertas Gibavičius, Algirdas Mačionis, Jonas Petronas, Algirdas Zdanavičius, Vytautas Petruškevičius, Onutė Misiukonytė-Macukonienė (apie juos „Aušroje“

jau rašyta anksčiau).

Po koncerto būrys dalyvių nuvyko prie A. Baranausko paminklo, kur padėjo gėlių, uždegė žvakutę ir sukalbėjo maldą. Paskui žvakelės uždegtos ant Seinų kapinėse palaidotų Lietuvos savanorių, Juozo Kauko ir mokytojos Danutės Paškevičienės kapų.

Lietuvos mokytojų sukurti herojai sudomino užsienio leidėjus

Lietuvių pasirodymas Bolonijos knygų mugėje sulaukė atgarsių – susidomėję leidyklos „Šviesa“ pristatytu priešmokyklinio ugdymo komplektu OPA PA! dėl vertimo ir leidybos teisių įsigijimo kreipėsi leidėjai iš Lenkijos, Ukrainos, Rusijos.

Laiku adaptavus visus komplekto leidinius jau kitų metų rudenį dalis būsimumų priešmokyklinukų šiose šalyse galės ruošti mokyklai pagal lietuvių sukurtą priemonę, pelniusių ir aukščiausių Europos mokomosios literatūros leidėjų grupės (EEPG) apdovanojimą – sidabro medalį.

„Užsieniečių dėmesį pirmiausia patraukė iliustracijos, o paskui sužavėjo ugdymo komplekto priemonių gausa – nuo mokytojo knygos, plakatų, kalendoriaus, užduočių, eksperimentų iki garso įrašų, pritaikytų pačioms įvairiausioms situacijoms“, – pasakojo Daiva Bartninkienė, leidyklos „Šviesa“ leidybos vadovė.

Ji neabejoja, kad pradinių klasių mokytojų Jolantos Skridulienės ir Vilijos Vyšniauskienės sukurti OPA ir PA nesunkiai pritaps prie kitų šalių mokymosi programų, pagal kurias šešiamečiai vaikai pažįsta pasaulį ir ruošiasi žengti į pirmą

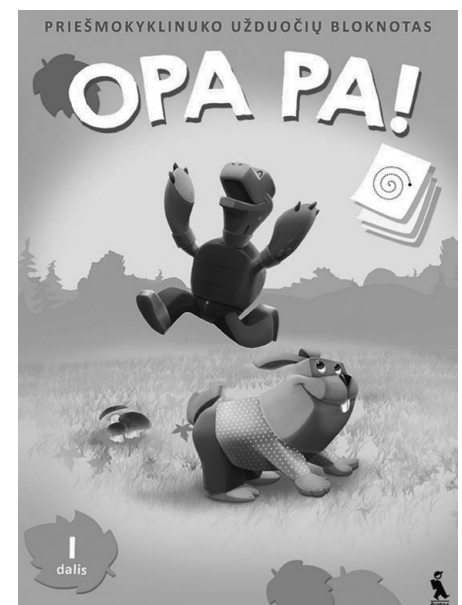
klasę. Lietuvoje atskiras OPA PA! priemonės savo reikmėms sėkmingai naudoja ir tautinių mažumų darželių auklėtojos.

„OPA PA! herojai ir jiems nutinkančios istorijos buvo kuriami taip, kad padėtų pedagogams girdėti ir matyti vaikus, suprasti jų pasaulį ir supažindinti su tuo, kas vyksta aplinkui. Mąstėme labai paprastai – gyvenime nebūna vien matematikos, kalbos ar pasaulio pažinimo – viskas persipina tarpusavyje, todėl ir į šį komplektą žvelgėme kaip į integruotą medžiagą. Kuo ji įvairresnė, tuo įdomiau ir lengviau vaikams mokytis“, – sakė viena autorių J. Skridulienė, Šiaulių Gytarių progimnazijos pradinių klasių mokytoja.

Šiaulietės autorės tiki, kad šiuolaikiniai šešiamečiai panašūs visoje Europoje – tai ypač guvūs ir aktyvūs vaikai, kuriuos supa daug technologijų, vaizdinių ir garsinių dirgiklių, bet norint sutelkti mažųjų dėmesį, reikia rasti, kaip juos sudominti. Taip pat labai svarbu informacijos gausoje išlaikyti nuoseklumą ir ryšį tarp naujų žinių ir įgūdžių, skirtingais būdais pakartoti tuos pačius dalykus, galiausiai – suteikti vaikams laisvę patiems

rinktis papildomas ir labiausiai patikusias užduotis.

Sulaukti užsienio leidėjų pripažinimo padėjo ir ugdymo komplekto OPA PA! pelnytas EEPG apdovanojimas. „Šviesa“ jį gavo Frankfurto knygų mugėje nurungusi 36 kitų šalių mokomuosius komplektus. Europos mokomosios literatūros leidėjų grupė negailėjo pagyrų, kad Lietuvos priešmokyklinio ugdymo priemonių lygis – vienas aukščiausių Europoje ir yra sektinas pavyzdys kitoms šalims.

Punske paminėtos a. a. Povilo Pečiulio mirties metinės

VYTAUTAS PEČIULIS

Kai žvelgiam pirmyn, visuomet atrodo, kad prieš mus dar ilgas laikotarpis, kai žiūrime į praeitį – atrodo, kad laikas greitai prabėgo. Septyniasdešimt metų tai beveik visas žmogaus gyvenimas. Praėjusią vasarą Punske buvo paminėtos mano tėvelio a. a. Povilo Pečiulio septyniasdešimtosios mirties metinės.

Besilankant gimtajame Suvalkų trikampyje kilo sumanymas sukviesti gimines ir paminėti tėvelio mirties

metines. Jis išėjo Anapilin 1946 m. liepos 13 d. Man tuomet buvo ketveri metai, o seseriai Aldonai tik penkiolika mėnesių. Mama liko jauna našlė su dviem mažais vaikais, kuriuos tik pasibaigus karui nelengva buvo auginti. Mano prisiminimai apie tėvelį labai migloti, tik keletas momentų yra išlikę atminty.

Povilas Pečiulis gimė 1908 m. spalio 26 d. Pelelių kaime, Punsko parapijoje. Kai šį kraštą užėmė lenkai, visi jauni vyrai buvo imami į lenkų kariuomenę. Tėveliui užbaigus tarnybą 1932 m. jis buvo apkaltintas, kad pranešinėjo Lietuvos žvalgybai, ir nuteistas mirties bausme. Kaip tik tuo metu buvo parvykęs iš Amerikos dėdė, kuris pasamdė advokatą. Advokatas parašė tuometiniam Lenkijos prezidentui prašymą. Prezidentas suteikė malonę ir pakeitė mirties bausmę kalėjimu iki gyvos galvos. Tėvelis buvo nugabentas į Kelcų vaivadijos Šv. Kryžiaus politinių kalinių koncentracijos stovyklą Kartūzų Berezoje. Čia buvo laikomi politiniai kaliniai – vokiečiai, ukrainiečiai, lietuviai ir kitos tautybės, kurias

Lenkija norėjo sunaikinti. Kilus Vokietijos ir Lenkijos karui, kalinius norėta nužudyti, bet šalia esančio vienuolyno vienuolės ėmė įrodinėti, kad tai būtų nežmoniškas elgesys. Koncentracijos stovykloje buvo apie pusantro tūkstančio kalinių. Visi jie surakinti po du ir vartyti į rytus, toliau nuo artėjančio vokiečių fronto. Nusilpę ir negalintys toliau eiti būdavo nušautami ir paliekami. Taip atvarytą ir iki septynių šimtų sumažėjusią koloną Baltarusijoje, Kovelio vietovėje, išvadavo iš rytų Lenkiją užpuolę rusai. Iš kolonoje buvusių septyniasdešimties lietuvių tik vienas neišlaikė ir buvo nužudytas. Kai rusai kalinius paleido, visi išsiskirstę pėsčiomis keliavo į savo gimtines. Tarp kalinių buvo ir žinomas ukrainietis Stefan Bandera, kuris kalintas už tai, kad kovojo dėl ukrainiečių teisių lenkų okupuotoje Lvovo srityje. Plačiai kalinių gyvenimo sąlygas ir naikinimą yra aprašęs knygoje „Nužmogintieji“ buvęs kalinys, Kanadoje gyvenęs Petras Česnulis. Man ne kartą teko su juo susitikti, kai Petras Česnulis gyveno ne per toliausiai, Paris miestelyje. Iš buvusių kalinių Toronte gyveno žurnalistas Steponas Varanka. Jie minėjo ir mano tėvą.

Kai apsilankydavau gimtinėje Suvalkų trikampyje prieš daugelį metų, sutikdavau vyresnių žmonių, kurie daug papasakodavo apie mano tėvą. Tarp jų buvo kartu kalėjęs Jurgis Verbyla. Sutikau vieną žmogų, kuris su mano tėvu ėjo pėsčias nuo Gardino iki pusiaukelės tarp Augustavo

Povilas ir Julijona Pečiuliai 1940 metais

Prie kapo iš kairės: Vilija Brazauskienė, dim. ltn. Anicetas Varnas, Stasys Ignatavičius, Severinas Dubininkas, Juozas Janušaitis, vyr. serž. Romas Eidukevičius, Pranas Grigutis, Irena Pečiulienė, Vytautas Pečiulis ir Edvardas Pečiulis

ir Seinų. Pusiaukelėje mano tėvas nusilpo ir neturėjo jėgų tęsti kelionę. Palikęs jį pas prie kelio gyvenusį ūkininką tas asmuo parėjo namo ir pranešė mano seneliui. Šis arkliais per porą dienų nuvažiavęs parsivežė nusilpusįjį. Truputį atsigavęs ir sustiprėjęs mano tėvelis nuvyko į Kauną, kur jo pusseserė dirbo gydytoja. Ji suvedė su universitete dėsčiusiais Kauno medicinos profesoriais. Vaisiais buvo sustabdyta prasidėjusi džiova. Gydytojai patarė saugotis blogų sąlygų ir nusilpimo, kad liga neatsinaujintų.

Atsigavęs ir iš dalies pasveikęs tėvelis vedė ir ūkininkavo tėvų ūkyje. Pasibaigus karui sugrįžusiems rusams lenkai jį apskundė ir rusų saugumas areštavo tėvelį kaip liaudies

priešą. Palaikius sunkiomis, nežmoniškoms sąlygomis atsinaujino liga. Nusilpusį paleido namo, kur ir mirė. Palaidotas Punsko kapinėse.

Septyniadešimtosios mirties metinės buvo minimos liepos 13 d. Punsko šventovėje. Mišias atnašavo parapijos vikaras kun. Marius Talutis. Prieš dvidešimt metų Toronte mirė

Povilo žmona, taigi kartu pamirėtos ir jos dvidešimtosios mirties metinės. Prisiminti ir mano žmonos tėvai a. a. Antanas ir Eugenija Grigučiai. Mišiose dalyvavo apie šimtą sukviestų giminaičių.

Prieš mirtį tėvelis prašė mamos, kad mane užaugintų ir leistų būti Lietuvos karininku. Likimas lėmė, kad man augant ir užaugus Lietuva buvo okupuota, tad įvykdyti tėvelio prašymą nebuvo galimybių. Jų atsiradus, mamos pusbrolio pastangomis 1960 m. išvykom iš vargingo į geresnį gyvenimą Kanadoje. Čia tais laikais jau veikė Lietuvos šaulių sąjunga išėivijoje. Pakalbintas įstojau į šaulių organizaciją. Nesu karin-

kas, bet nešioju šaulio uniformą. Palaikau glaudžius ryšius su Lietuvos ginkluotosiomis pajėgomis. Kai Kanadoje trylika metų mokėsi Lietuvos karininkai, su jais artimai bendravom ir padėdavom.

Į metinių minėjimą iš Lietuvos atvyko šeši Šaulių sąjungos ir Lietuvos kariuomenės atstovai. Dalyvavo

Mišių dalyviai prie Punsko šventovės

Lietuvos kariuomenės Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos apygardos vyr. serž. Romas Eidukevičius ir Lietuvos atsargos karininkų sąjungos Marijampolės apskrities skyriaus pirmininkas dim. Itn. Anicetas Varnas. Šiaulių sąjungai atstovavo vyresnieji specialistai Stasys Ignatavičius ir Juozas Janušaitis bei Severinas Dubininkas ir Jonas Ivaškevičius. Prieš mišias delegacija aplankė tėvo kapą, padėjo vainiką, užžiebė žvakelės, atidavė karišką pagarbą ir sugiedojo Lietuvos himną.

Pagerbimo mišiose dalyvavo vienas tėvo pusbrolis – 96 metus nugyvenęs Jonas Krakauskas, ir pusseserė Kastulė Kaleinykaitė-Vydrienė. Dalyvavo mano pusbroliai ir pusseserės iš Lietuvos ir Punsko krašto, kiti, jau tolimesni, abiejų pusių giminės bei keletas artimesnių lietuvių. Mišių metu giedojo dalis parapijos choro, o kunigas pasakė reikšmingą pamokslą. Visi minėjimo dalyviai buvo pakviesti pasivašinti ir pabendrauti lietuviškame restorane „Rūta“.

Nepriklausomybės akto signataro dr. Jono Basanavičiaus tėviškės ažuolyne Ožkabilių kaime, 1996 m. minint a. a. Povilo Pečiulio penkiasdešimtąsias mirties metines, buvo pasodintas atminimo ažuolas. Šiais metais pagaminta ir prie medžio padėta granitinė atminimo plokštė. Ažuolas yra apie penkių metrų aukščio ir gerokai pastorėjęs.

Belieka pasidžiaugti, kad tinkamai ir prasmingai galėjome prisiminti kilnų šio krašto lietuvių, kurio įkvėpimai pasilikę manyje. Jo trumpas gyvenimas įkvėpė norą išlikti lietuviu, dirbti Lietuvos garbei. Gimtojoje žemėje supiltas kapas ir paminkle iškaltas užrašas „Tebūnie Tau lengva ši žemė, už kurios laisvę jaunystę savo paaukojai“ teliudija ateities kartoms, kad ta žemė yra lietuvių. Kol šiame krašte bus gyvas bent vienas lietuvis, tėveliui bus lengva čia ilsėtis.

Išvyka į Punkską minint Juozo Vainos šimtąsias gimimo metines

VIKTORIJA NEVULYTĖ

Lygiai prieš šimtą metų spalio 17 dieną Vidugirių kaime gimė Juozas Viktoras Vaina. Tai žymus mūsų krašto mokytojas ir visuomenininkas. Norėdami paminėti jo gimimo 100-ąsias metines, š. m. spalio 18 d. nuvykome į Punkską esantį Juozo Vainos etnografinį muziejų. Čia mus pasitiko jo dukra mokytoja Marytė Misiukonienė, kuri mums papasakojo apie Vainos gyvenimą.

Sužinojome, kad Juozas Vaina baigė tris klases Vidugirių mokykloje. Vėliau mokėsi Vytauto Didžiojo gimnazijoje Vilniuje, kur po aštuonerių mokslo metų sėkmingai išlaikė brandos egzaminą. Po to jis studijavo fiziką Vilniuje, architektūrą Gdanske. Sugrįžęs į gimtąjį kraštą dirbo mokytoju Punsko licėjuje.

Kartu aktyviai dalyvavo LVKD veikloje. Juozas Vaina laisvalaikį skyrė Punsko krašto tautosakos rinkimui. Važinėdavo po kaimus ir rinkdavo senovinius daiktus, įvairius rakandus bei užrašinėdavo dainas. Jo darbo vaisius galėjome pamatyti muziejuje. Čia sukaupta namų apyvokos daiktai, žemės ūkio padargai, audiniai, senoviniai drabužiai bei seni lietuviški laikraščiai. Tarp kitų eksponatų matėme ir Juozo Vainos elementorių. Sunku patikėti, kad vienas žmogus galėjo surinkti tiek daug daiktų.

Vėliau nuvykome į Punsko kapines, kur ant Juozo Vainos kapo padėjome gėlių ir užžiebėme žvakutes.

Nuoširdžiai dėkojame poniai Marytei, kad norėjo su mumis pasidailinti įdomiais prisiminimais apie savo tėvelį.

Vidugirių mokyklos mokiniai J. Vainos muziejuje

Is Vidugirių mokyklos archyvo

Iš Punsko licėjaus istorijos

Pranešimas skaitytas minint Punsko Kovo 11-osios lietuvių licėjaus jubiliejų

MARYTĖ ČERNELIENĖ

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 20 nr.

Balstogės vaivadijos valdžia, atsižvelgusi į lietuvių prašymus bei Seinų apskrities tarybos Švietimo skyriaus kreipimąsi, 1956 m. gegužės 22 d. nusprendė nuo tų metų rugsėjo 1 d. įkurti licėjų Punske. Birželio 29 d. apie savo sprendimą informavo Švietimo ministeriją, prašė leidimo organizuoti mokyklą. 1956 m. liepos mėnesį Švietimo ministerija, išanalizavusi prašymą, nesutiko kurti Punske licėjaus dėl patalpų stokos, per mažo kandidatų į VIII klasę skaičiaus, trūkumo bendrabučio bei mokytojų, kurie galėtų dirbti licėjaus klasėse. Toliau siūlė, kad būtų lietuviškos klasės Suvalkuose, arba perkelti jas į Seinus. Apie savo sprendimą Švietimo ministerija informavo tik Balstogės valdžią.

Tėvų komitetai, nesulaukę atsakymo iš Švietimo ministerijos, 1956 m. liepos 27 d. išsiuntė jai telegramą, kurioje klausė, kaip toliau sprendžiama jų problema. Švietimo ministerija pranešė, kad sprendimas dėl vidurinės mokyklos Punske įsteigimo pasiūstas Balstogės vaivadijos tarybos prezidiumui. Šio prezidiumo Švietimo skyrius sprendimą derino su Balstogės vaivadijos LJDP pirmuoju sekretoriumi. 1956 m. rugpjūčio 2 d. Balstogės vaivadijos prezidiumo Švietimo skyrius, Vaivadijos partijos komitetas atsiūstam Švietimo ministerijos atstovui patvirtina senas išvadas, kad normaliam licėjaus darbui Punske nėra sąlygų, bet dėl politinių aplinkybių remia licėjaus kūrimą.

Nesulaukę Švietimo ministerijos sprendimo, lietuviškų mokyklų tėvų komitetai Balstogės švietimo valdžiai rašė, kad:

- 1) visos jų ikšiolinės pastangos dėl licėjaus įsteigimo buvo atsakingų valdžių ignoruojamos,
- 2) ir toliau nieko nežino apie šios problemos sprendimą,
- 3) problemai spręsti jokios pagalbos nesulaukė,
- 4) mato sąmoningą vilkinimą ir net kaltina Balstogės vaivadijos tarybos prezidiumą priimto sprendimo nevykdymu, nesirūpinimu komplektuoti reikiamus kadrus bei finansuoti reikiamų patalpų remontą.

Tėvų komitetai, sutarę su Punsko valsčiaus taryba ir jos pirmininku Antanu Judicku, 1956 m. rugpjūčio 12 d. nusprendė Lietuvių kultūros namuose organizuoti lietuvių visuomenės ir Balstogės vaivadijos švietimo valdžios atstovų susirinkimą dėl licėjaus Punske įkūrimo. Susirinkimas įvyko minėtą dieną. Prisirinko pilna salė lietuvių. Atvyko Švietimo ministerijos, vaivadijos vykdomosios valdžios, Punsko valsčiaus tarybos atstovai, mokytojai ir gyventojai. Valdžios atstovai bandė įtikinti, kad Punske licėjaus kurti neverta, kad ši mokykla nesuteiks lietuvių švietimui nei naudos, nei prestižo. Pirmo nuomonę, kad žemdirbių krašte vertėtų galvoti apie žemės ūkio mokyklą.

Ministerijos argumentai ir pastabos sulaukė aštrios lietuvių kritikos. Jonas Stoskeliūnas priminė, kad:

- lietuviai seniai reikalauja licėjaus Punske,
- prieš trejus metus Suvalkuose įkurtos

lietuviškos klasės prieš lietuvių valią,

- lietuvių jaunimas Suvalkuose jaučiasi apleistas, vienišas, nes trūksta lietuviškos aplinkos,
- valsčiaus taryba rezervuoja mokyklai 10 patalpų, atiduoda mokyklos reikmėms kultūros namų patalpas,
- tolimų kaimų jaunimas galės gyventi pas miestelio gyventojus,
- licėjaus mokytojams bus suteikti butai,
- pradėjus mokyklos statybą vietos gyventojai nepašyktės nei medžiagų, nei darbo jėgos.

Lietuviai ūkininkai priminė prieškarinės Lenkijos padarytas krašto lietuviams skriaudas, o dabartinę valdžios elgesį lietuvių atžvilgiu sulygino su prieškarinio Lenkijos elgesiu tautinių mažumų atžvilgiu. Šiame susirinkime buvo ir tokių lietuvių, kurie antrino valdžios nuomonei, sakydami: kam tas lietuviškas licėjus reikalingas, kur su ta lietuvių kalba nueisi? Kaip vėliau pasirodė – baigus lietuvišką mokyklą galima daug ką nuveikti ir daug kur nueiti.

Per šį susirinkimą vaivadijos ir Varšuvos valdžios atstovai suprato, kad licėjaus klausimas nėra tik kelių „nacionalistų“ reikalas, kad reikalas visuomenėje pribrendo. Pamatė didžiulį visuomenės ryžtą. Po šio pasitarimo Švietimo ministerija sutiko atidaryti Punske vidurinę.

1956 m. rugpjūčio 20 d. Švietimo ministerija įkūrė Punske licėjų lietuvių ir lenkų dėstomosiomis kalbomis. Jis pradėjo darbą rugsėjo 3 d., administraciškai sujungtas su pagrindine mokykla.

Stebėtinas to laikmečio mokyklos organizatorių, būsimųjų moksleivių tėvų ryžtas turėti vidurinę mokyklą kaime ir nuoseklumas siekiant užsibręžto tikslo įgyvendinimo. Nors valdžia licėjaus steigimui priešinosi, bet lietuvių ryžtas, jų pastangos privedė prie to, kad mokykla buvo įkurta.

Pirmaisiais mokslo metais Punsko licėjaus VIII klasėje buvo 25 moksleiviai, iš Suvalkų perkelti 9, kurie sudarė IX klasę. Atsirado tėvų, kurie patikėjo šia švietimo įstaiga. Ypač pirmaisiais mokyklos gyvavimo metais. Tais sudėtingais laikais buvę įvairių pagundų, bet jie patikėjo ir leido savo vaikus į šią tik pradedančią darbą švietimo įstaigą. Jiems turime būti dėkingi, be jų ir mokyklos nebūtų. Atsirado ir idealistų mokytojų, kurie sutiko labai sudėtingomis sąlygomis dirbti.

Trūko elektros, patalpų, vadovėlių, mokymo priemonių. Keturi vienas nuo kito nutolę namai buvo ankšti, nepritaikyti mokymui. Licėjui skirtos patalpos kultūros namuose ir valsčiuje. Tuometiniam tarybos pirmininkui A. Judickui nebuvo lengva įtikinti valsčiaus darbuotojus, kad užleistų dalį patalpų mokyklai. Tuo laiku Punske susibūrė mokytojų, daugiausia vyresniosios kartos idealistų, grupė, kuri nepabūgusi sunkumų dėjo visas pastangas, kad pakeltų mokymo lygį ir populiarių švietimą platesnėje visuomenėje. Pirmaisiais licėjaus darbo metais mokytojais dirbo: Jonas Stoskeliūnas, Juozas Vaina, Petronėlė Jakimavičienė, Kazimiera Lysakovska, Stanislovas Lysakovskis, Elena Vainienė, Vlada Pajaujienė ir Jonas Pajaujijis (nuo 1957/58 mokslo metų), kun. Antanas Šuminskas. Vėliau baigę aukštąsias mokyklas pedagogų gretas papildė licėjaus absolventai.

Mokyklos darbas dažnai buvo analizuojamas Seinų apskrities partijos komitete. 1957 m. spalio 5 d. susirūpinta, kad lietuviškų mokyklų jaunimas, stodamas į aukštąsias mokyklas, susiduria su nepakankamo lenkų kalbos mokėjimo problema.

Prisiminkim, kad tais metais licėjus nebuvo išleidęs nė vienos absolventų laidos.

1958 m. gruodžio 3 d. Seinų apskrities partijos komitetas, pritariant švietimo valdžiai, priėmė darbo planą, kuriame numatė siekti lietuviams mokyklų su lietuvių kalba kaip dalyku, o ne mokyklų lietuvių mokymo kalba. 1959/60 mokslo metais numatė pašalinti iš darbo Punsko licėjyje mokytojus Joną Stoskeliūną, Joną Pajaujį, Vladą Pajaujienę, Juozą Vainą ir Petronėlę Jakimavičienę, o į darbą Punsko licėjyje skirti mokytojus, atsijusius iš Sovietų Lietuvos.

Reikia pažymėti, kad iki 1960 m. tarp licėjaus mokytojų nebuvo LJDPNarių. Partija neturėjo mokykloje savo ausies ir akies. Tuo metu visoje Seinų apskrityje mokytojų – partijos narių buvę nedaug. Iš 200 mokytojų tik 30 buvo partijos nariai. Jau 1962 m. Punsko mokykloje buvę 5 partijos nariai ir 1 kandidatas. 1968 m. Punske LJDPKomitetai priklausė 97 nariai, iš jų 7 mokytojai. Didėjant ideologiniam spaudimui ir mokytojai stoji į partiją, tokiu būdu išsaugodami reikšmingas darbo vietas. Mat į jas būtų atėję svetimi, kuriems lietuvių problemos nerūpėjo.

Punsko licėjyje daug kas vyko pagal partijos planą. 1959 m. buvo pirmieji brandos egzaminai. Abiturientų egzaminuoti atvyko komisija iš Balstogės. Iš 9 abiturientų tik 3 egzaminus išlaikė. 1959 m. iš darbo licėjyje pašalinami Jonas Stoskeliūnas ir Vlada Pajaujienė. Jonas Stoskeliūnas perkliamas dirbti į Vidugirių pagrindinę, o Vlada Pajaujieni neleidžiama dirbti nei mokykloje, nei kultūros namuose, nei bet kokioje įstaigoje, dirbančioje su jaunimu.

1959/60 mokslo metais Punsko mokykloje įdarbinti 3 mokytojai, atsiję iš Sovietų Lietuvos: Juozas Dabušinskas, Salomėja Dabušinskienė ir Jonas Karčiauskas. Juozui Dabušinskiui pavedamos Punsko licėjaus direktoriaus pareigos, o pavaduotoju vietoj Juozo

Vainos skiriamas Stanislovas Lysakovskis, iki tol ėjęs Punsko pagrindinės ir licėjaus direktoriaus pareigas. Licėjui kilo uždarymo pavojus. Lietuviams reikalaujant Švietimo ministerija išimties tvarka sutiko, kad 1960/61 mokslo metais Punsko licėjus darbą tęstų.

1961 m. Balstogės švietimo kuratorija, Švietimo ministerija, vizituo-dama mokyklos darbą, konstatavo, kad mokymo rezultatai nepatenkinami, mokykloje per mažai mokinių, žemas lenkų kalbos mokymo lygis. Siūlė matematiką ir gamtos mokslus dėstyti lenkiškai, nes absolventai gyvena lenkiškoje aplinkoje ir mokysis lenkiškose aukštosiose mokyklose.

Punsko licėjaus darbą ne kartą analizavo ir Balstogės vaivadijos partijos komitetas. Dėl per mažo mokinių skaičiaus ir bendrabučio trūkumo siūlė licėjų perkelti į Seinus, sujungti abu licėjus arba šią vidurinę mokyklą visai likviduoti. Taigi valdžia mąstė, kaip licėjų uždaryti, o lietuviams svarbu buvo jį išlaikyti ir išplėsti.

Mokykla dirbo sudėtingomis sąlygomis – nebuvo pakankamai kvalifikuotų mokytojų, mokyklai pritaikytų lietuviškų vadovėlių. Pamokos buvo vedamos lietuviškai, o vadovėliai buvę lenkiški. Todėl moksleiviai puikiai mokėjo abi kalbas ir sėkmingai išlaikydavo stojamuosius egzaminus į aukštąsias mokyklas.

Dar ne kartą bandyta likviduoti Punsko licėjų. 1965 m. mokykloje pastebėta nelegali jaunimo organizacija. Tas jaunimas paskaitydavo iš Vakarų gaunamą lietuvišką spaudą, padiskutuodavo. Atrodytų, koks ten pavojus valdžiai, bet pagal ano laiko standartus, mokykla buvo apkaltinta netinkamu jaunimo auklėjimu. Licėjų lietuviai apgynė ir darbas buvo tęsiamas. 1968/69 mokslo metais vėl Balstogės kuratorija siūlė mokyklą perkelti į Seinus, nes jaunimui uždaromas tolesnio profesinio tobulinimosi kelias. Ir vėl lietuviai licėjų apgynė. 1969 m. Balstogės švietimo kuratorija nusprendė švietimo įstaigą

likviduoti ir neorganizuoti mokinių priėmimo į VIII klasę (ją nutarė perkelti į Seinus). Lietuviškų mokyklų tėvų komitetai kreipėsi į švietimo ministrą, norėdami sustabdyti kuratorijos planus. Šiuo sudėtingu atveju lietuviai neoficialiais kanalais kreipėsi ir į Sovietų Lietuvos švietimo ministrą. Tuomet Sovietų Lietuvos švietimo ministras M. Gedvilas, susisiekęs su Lenkijos švietimo ministru H. Jablonskiu (H. Jabłoński), nulėmė tolesnį Punsco licėjaus likimą.

Spaudoje pasirodė daug tendencingų straipsnių apie Punsco licėjaus darbą. Licėjus spaudimą atlaikė.

Vėliau, baigę aukštąsias mokyklas, pedagogų gretas papildė licėjaus absolventai. Mokytojų kvalifikacijos gerėjo, mokyklos darbo sąlygos gerėjo ir darbo rezultatai gerėjo. Buvo metų, kai pagal įstojusių į aukštąsias mokyklas absolventų skaičių Punsco licėjus pirmavo Suvalkų vaivadijoje. Vis daugiau absolventų įstodavo į aukštąsias mokyklas ir jas baigėdavo.

Punsco licėjus, tai neeilinė vidurinė mokykla, be visoms mokykloms būdingų tikslų, kelianti sau dar vieną – ugdyti sąmoningą tautietį. Šio tikslo siekiama organizuojant gan plačią popamokinę veiklą. Tai licėjaus dramos būrelis, statantis istorines dramas, tai mokyklos muzikos ansambliai, šokių kolektyvas, ugdantys ne tik meno gebėjimus, bet ir bendruomeniškumo jausmą.

Dabar licėjuje labai geros mokymo, darbo sąlygos. Keičiasi laikai, keičiasi ir reikalavimai. Svarbu, kad ši mokykla atlaikytų visus naujųjų laikų išbandymus. Kad šio krašto lietuviškų gimnazijų absolventai noriai rinktųsi Punsco licėjų, kad jie ir jų tėvai suprastų lietuviškos mokyklos svarbą jauno žmogaus asmenybės formavimui. Kad kol krašte yra lietuviška mokykla, tol joje mokytųsi krašto jaunimas, o valdžia, mokyklos vadovybė ir visa bendruomenė sudarytų kuo geresnes sąlygas švietimo įstaigoms užsibrėžtiems tikslams pasiekti.

Vidugirių mokyklos praeities skambučio aidai

Mokytojos Onutės Pakuckaitės-Gołąbek (g. 1942 m.) prisiminimai

GRAŽINA KIBYŠIENĖ

AŠ – MOKINĖ

Vidugirių mokykloje mokiausi septynerius metus, baigiau septynias klases. Mano geriausia draugė buvo Julija Ališauskaitė (Gasparavičienė) iš Paliūnų. Dažnai kartu eidavom į mokyklą. Aš nueidavau ir pas ją į namus. Prisimenu, kad Julijos mama kepė labai skanią duoną ir turėjo gero, nesumaišyto rūgštaus pieno. Tai man buvo skaniausia už

viską. Julija buvo labai gera mokinė. Bet kai baigėm Vidugirių mokyklą, mūsų keliai išsiskyrė: ji nuėjo mokytis į Punską, o aš į Augustavo pedagoginį licėjų.

Man mokslas gerai sekėsi. Mokykloje mokė lenkų kalba. Pas mus namuose kalbėjom lietuviškai ir lenkiškai su kaimynais, nes Taurusiškių kaime gyveno lietuviai ir lenkai. Tai man nebuvo sunku lenkiškai rašyti ar išmokti atmintinai eilėraščių. Bet

kai kurie vaikai visai nemokėjo lenkiškai, tai jiems buvo daug sunkiau mokytis, jie pradžioje nesuprato, ką mokytojas kalba. Nors ir aš ne viską iš pradžių lenkiškai supratau. Kartą mokytojas pasakė: „Proszę przynieść fasoli“ (Prašom atnešti pupelių). Aš nesupratau, ką reikia atsinešti. Ėjau namo ir visą kelią kartočiau „fasoli, fasoli“. Tėtė namie paaiškino, kad tai „šabelbon“ (pas mus pupeles vadino šabalbonais, dar ir dabar kaime daug kas taip sako).

Prisimenu, kad gal kokioje ketvirtoje klasėje atėjo mokytojas į pamoką ir užrašė temą lenkiškai „Deżdż i mgła“ (Lietus ir rūkas). Aš pasakiau, kad padarė klaidą (rašoma: deszcz). Parėjau namo ir viską papasakojau mamai. Tai gavau velnių, kad taip

Iš mokyklos albumo

Onutė Pakuckaitė-Gołąbek

Centre sėdi mokytoja Onutė Pakuckaitė, prie jos iš dešinės stovi sesuo Janutė Pakuckaitė

pasakiau mokytojui. Tada pirmą kartą pasielgiau kaip mokytoja ir sumokėjau didelę kainą. Tais laikais visi mokytojus gerbė ir nieks nedrįso priešintis.

Labai mėgau skaityti knygas. Vidugiriuose buvo biblioteka, bet iškart vienam vaikui paskolindavo tik tris knygas. Tai aš, sesuo Kristina ėjom iš Taurusiškių į Vidugirius skolinti knygų, o kad parsineštume jų daugiau, su savim tempdavom ir mažąją sesutę Janutę, kuri dar nemokėjo skaityti. Kad tik daugiau galėtum tų knygų pasiskolinti. Mama liepdavo skaityti privalomą literatūrą, o mes skaitėm viską, ką tik radom bibliotekos lentynose.

AŠ – MOKYTOJA

Baigiau Augustavo pedagoginį

licėjų ir mane skyrė dirbti į vietovę Sarnetki. Ten padirbus dvejus metus persikėliau į Vidugirių mokyklą. Norėjau būti arčiau tėvų, arčiau gimtųjų namų. Tai gal buvo 1964 metai. Mokiau įvairių dalykų. Prisimenu, kad ateina pradžioj mokslo metų vedėjas, pasako, kas ko mokys,

fotografas.

Pradžioje į darbą Vidugirių mokykloje kiekvieną dieną ėjau pėsčia iš namų Taurusiškėse. Kai mokyklą perkėlė ant kalno, į tą didelį, ilgą pastatą, tai su kitom mokytojom gyvenau Kadziauskų name.

Mokytoja Onutė Pakuckaitė su moksleiviais

Seinų kunigų seminarija

ALGIMANTAS KATILIUS

Tęsinys.

Pradžia „Aušros“ š. m. 20 nr.

Nustatyta, kad per visą seminarijos gyvavimo istoriją dirbo 88 dėstytojai, iš jų 86 kunigai ir du „rusiškų disciplinų“ dėstytojai pasauliečiai. Seminarija savo veiklą pradėjo su dviem profesoriais be rektoriaus, o 1911 m. pedagoginį personalą sudarė 13 asmenų. Seminarijos profesorių išsilavinimas įvairavo: nuo baigusiujų tik Seinų ir Tikocino kunigų seminarijas iki daktaro laipsnius apgynusiųjų Vakarų Europos universitetuose. Iš visų dėstytojų 27 buvo baigę Seinų kunigų seminariją, 8 Tikocino, 1 kitą kunigų seminariją, Varšuvos vyriausiąją seminariją 5, Varšuvos dvasinę akademiją 10, Sankt Peterburgo dvasinę akademiją 15, Vakarų Europos universitetus 15, nenustatyta 5. Kaip matome, daugiau negu pusė Seinų kunigų seminarijos pedagoginio personalo buvo su aukštuoju išsilavinimu. Profesorių su daktaro laipsniu XX a. pradžioje tarp seminarijos dėstytojų buvo daugiau kaip pusė, šiuo atžvilgiu Seinų kunigų seminarija lenkė Žemaičių ir Vilniaus vyskupijų kunigų seminarijų pedagoginį personalą.

Kunigų seminarijoje dvasininkai buvo paruošiami darbui parapijoje. Tačiau vyskupijos hierarchinėms reikmėms reikėjo dvasininkų su aukštuoju išsilavinimu, t. y. darbui seminarijoje, katedros kapituloje, bažnytiniame teisme. XIX a. pirmojoje pusėje Seinų kunigų seminarijos auklėtiniai aukstosioms studijoms buvo siunčiami į Varšuvos vyriausiąją seminariją, o ją uždarius – į Varšuvos

dvasinę akademiją. Ši akademija 1867 m. buvo prijungta prie Sankt Peterburgo imperatoriškosios dvasinės akademijos. Tokiu būdu akademija Sankt Peterburge tapo vienintelė katalikų dvasininkams skirta aukštoji mokykla abiem arkivyskupijoms – Mogiliovo ir Varšuvos. Į Sankt Peterburgo dvasinę akademiją buvo priimamas ribotas studentų skaičius. Kiekvienai vyskupijai nustatytos kvotos. Varšuvos ir Sankt Peterburgo aukstosiose dvasinėse mokyklose studijas baigė šiek tiek daugiau auklėtinių negu Seinų kunigų seminarijoje. Tai nepakako visiems vyskupijos hierarchiniams poreikiams tenkinti. Išeitis iš susidariusios padėties buvo studijos Vakarų Europos aukstosiose mokyklose. XIX a. viduryje Vakarų Europoje studijavo du legaliai išvykę Seinų (Augustavo) vyskupijos kunigai. Pirmasis buvo Seinų kunigų seminarijos auklėtinis Kazimieras Ruškevičius, kuris po studijų Romoje pasiliko dirbti Varšuvos arkivyskupijoje ir tapo Varšuvos arkivyskupo sufraganu. Antrasis Tikocino kunigų seminarijos auklėtinis Antanas Lesnevskis, kuris buvo Seinų kunigų seminarijos profesorius. Tačiau XIX a. antrojoje pusėje iki 1905 m. kunigai nebuvo oficialiai išleidžiami studijuoti Vakarų Europoje. Reikėjo rinktis nelegalių studijų kelią. Dvasininkams svarbiausias uždavinys buvo gauti oficialų leidimą išvykti į užsienį, kad galėtų laisvai sugrįžti. Valdžios institucijos kunigams lengviausiai išduodavo leidimą vykti į užsienį gydytis. Dėl to kunigai dažniausiai oficialiai vykdavo ne studijuoti, o gydytis. O paskui dažniausiai

studijuodavo Romoje ir Šveicarijoje, Fribūre. Turimais duomenimis, užsienyje nelegaliai studijavo 34 Seinų kunigų seminarijos auklėtiniai, iš kurių nemažai savo studijas vainikavo daktaro laipsniu. Rusijos imperijos valdžia nepripažino užsienyje įgytų mokslo laipsnių. Po 1905 m. kunigai buvo laisvai išleidžiami studijuoti Vakarų Europos katalikiškuose universitetuose. Iki 1915 m. studijuoti į užsienį išvyko dvidešimt Seinų kunigų seminarijos auklėtinių. Vėlesniais metais dar studijavo šešiolika. Paskutiniu seminarijos egzistavimo laikotarpiu atsirado tautiniu pagrindu pagrįsto lenktyniavimo, ką išleisti studijuoti – lietuvių ar lenkų tautybės kunigus.

Seminarijos reikšmė mūsų XIX a. antrosios pusės–XX a. pradžios tautiniame judėjime, tautinio tapatumo formavime pirmiausia pasireiškė per klierikų lituanistinę veiklą pačioje seminarijoje, dažniausiai slapta, ir jų visuomeninį darbą jau išėjus dirbti į parapijas. Parapijose daug prisidėjo prie lietuvių kalbos įvedimo pridėtinėse pamaldose, pamokslų sakymo, giedojimo lietuvių kalba. Apie klierikų lituanistinę veiklą seminarijoje iki 1863–1864 m. sukilimo duomenų neturime. Tačiau ir tuo metu seminariją baigdavo lietuviškai veiklai angažuotų kunigų, pvz., Antanas Tatarė, Motiejus Brundza, Martynas Sederevičius, Lukas Staugaitis. Tačiau apskritai pastoraciniam darbui pakako lietuviškos prigimties, t. y. kad mokėjo lietuviškai ir galėjo susikalbėti su parapijiečiais.

Lietuvių klierikų platesnis tautinės savimonės pasireiškimas sietinas

su vyskupo Konstantino Irenėjaus Lubensio pertvarkymais seminarijoje po 1863–1864 m. sukilimo. Apžvelgdamas seminarijoje vyravusias nuotaikas Jonas Totoraitis rašė: „Beveik visi klierikai buvo lietuviai, lenkų buvo tik keli. Tautinio lietuvių susipratimo nebuvo, bet pakėlimas seminarijos mokslo vedė juos prie to. Niekas lietuviams auklėtiniams, nors vis kalbantiems lenkiškai, negynė nei kliudė gyventi savą lietuvišką gyvenimą. Kaip žmonės, taip klierikai mėgo daug lietuviškai dainuoti. Vakarais poilsio laiku seminarija skambėdavo nuo lietuviškų dainų. Per vakaciją klierikai prisirinkdavo nuo giminių ir pažįstamų naujų dainų ir per metus jas dainuodavo. Beveik kiekvienas klierikas turėjo dainų rinkinį, vadinamą dainų „kantičkomis“. (Ateities spinduliai, 1916, Nr. 1, p. 40.) Negalima pamiršti ir lenkų kalbos ir literatūros profesoriaus Stanislovo Jamiolkovskio, kuris paskatino konkrečiai veiklai. Šis profesorius gerėjosi klierikų dainuojamomis dainomis, net pats buvo pramokęs lietuvių kalbos ir ragino klierikus rinkti liaudies dainas. Be to, profesorius S. Jamiolkovskis per literatūros

paskaitas įdiegdavo meilę literatūrai ir norą rašyti. Buvo ir konkretūs tokios veiklos rezultatai – tai klierikų parengtas dainų rinkinėlis. Uoliausias rinkikas buvo Adolfas Lapinskas. Jis Kalvarijos apylinkėse surinko 150 dainų. A. Lapinskas sutvarkė klierikų surinktas dainas ir parengė spaudai, bet negavo iš valdžios leidimo spausdinti lotynišku raidynu. Taip pat jis rašė eiles ir buvo parengęs eilėraščių rinkinį. Vėlesniais metais tautinę savimonę seminarijoje palaikė klierikai Adomas Grinevičius, Antanas Radušis, Petras Kriaučiūnas, Justinas Pranaitis ir kiti. Iš pradžių tautinė savimonė reiškėsi per pavienius asmenis, o vėliau įgavo organizuotas formas. Reikia pažymėti svarbų faktą, kad tautiškai susipratę jaunuoliai ateidavo iš Marijampolės gimnazijos, kur 1881–1887 m. mokytoju dirbo Seinų kunigų seminarijos ir Sankt Peterburgo dvasinės akademijos auklėtinis, bet nepriėmęs kunigystės šventimų, Petras Kriaučiūnas. Jis stengėsi mokiniamis įkvėpti meilę gimtajai kalbai ir Lietuvos praeičiai.

Organizuotą klierikų veiklą pradėjo Antanas Staniukynas, kuris seminarijoje mokėsi 1884–1889 m.

Pirmiausia jis įkūrė lietuviškų knygų bibliotekėlę; iš jos skaitytojų susibūrė klierikų organizacija. Per visą klierikų slaptos veiklos laikotarpį organizacinė struktūra pasikeitė bent tris kartus.

Klierikų slaptos veikimo tikslai ir formos buvo pritaikomi prie kiekvieno laikotarpio sąlygų. Pirmosios organizacijos įstatuose numatyti tokie veiklos prioritetai: palaikyti žmonėse lietuvišką dvasią ir todėl išėjus iš seminarijos platinti lietuvišką spaudą; patiems klierikams lavinti lietuvių kalbą, tobulinti lietuvišką stilių, kad būtų galima be barbarizmų sakyti pamokslus. Todėl klierikai nutarė tarp savęs kalbėti lietuviškai. Kiekvienas organizacijos narys turėjo per metus parašyti vieną referatą lietuvių kalba. Susirinkimai vykdavo poilsiu skirtu laiku. Juose buvo skaitomi ir aptariami klierikų parašyti referatai, deklamuojamos eilės, skaitomi lietuviški leidiniai, vykdavo diskusijos lietuviškomis temomis. Antruoju ir trečiuoju slaptos klierikų draugijos veiklos etapais veiklos tikslai ir uždaviniai buvo panašūs. Juozapas Stakauskas juos taip apibėrė: „Pirmoje eilėje jos narys turėjo būti geras klierikas, gerai mokintis, lavintis lietuvių kalboje, eiti arčiau prie liaudies, per atostogas važinėti po kaimus ir stengtis susiartinti su liaudimi ir žadinti; įšventintus būti geresniu, pavyzdingesniu ir platesnių pažiūrų kunigu.“ (Tiesos kelias, 1939, Nr. 9, p. 654.)

Seminarijos rūmai buvo tapę draudžiamų lietuviškų knygų platinimo centru. Klierikai slaptą lietuvišką literatūrą ne tik kaupė savo bibliotekėlėje, bet ir stengėsi ją platinti. Tam buvo labai palankios sąlygos. Klierikai galėjo platinti knygas vykdami atostogų į parapijas. Dėl to kartais seminarijos patalpose susikaupdavo nemaži kiekiai draudžiamų knygų. Klierikai prisidėjo prie lietuviškos spaudos organizavimo (bendradarbiavimas su

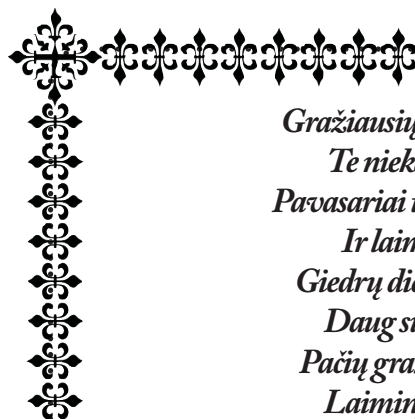
„Varpo“ leidėjais), patys leido laikraštėlius, vertė knygas, rašė straipsnius, išleido du liaudies dainų rinkinius. Seinų kunigų seminarijoje buvo leidžiami bent penkių pavadinimų slapti laikraštėliai: „Knapt“, „Visko po biskį“, „Viltis“, „Jaunuomenės draugas“, „Jaunimo draugas“. Tačiau iki šiol nepavyko surasti nė vieno tokio laikraštėlio originalo ir apie jų egzistavimą žinome iš literatūros.

Vienas svarbus klierikų lituanistinės veiklos aspektas buvo slaptas lietuvių kalbos mokymasis, iki kol nebuvo oficialiai įvestas lietuvių kalbos dėstymas 1904 m. Lietuvių kalbos žinios buvo reikalingos, kad klierikai pasiruoštų pastoraciniam darbui, t. y. pamokslų sakymui nesudarkyta lietuvių kalba. Geriau mokantys klierikai lietuviai organizuotai mokydavo kitus, lyg ir vykdavo slaptos lietuvių kalbos pamokos. Slapti lietuvių kalbos mokytojai buvo klierikai Juozapas Laukaitis, Pranciškus Būčys, Kazimieras Urbanavičius, Petras Bulvičius. Padidėjus pavojui, kad seminarijoje gali būti padaryta krata, šios mokymo formos atsisakyta ir pereita prie individualaus mokymosi. Praėjus kratos pavojui, vėl buvo rengiamos lietuvių kalbos pamokos. Šį kartą toks mokytojas buvo Juozapas Šmulskštys. Slaptas lietuvių kalbos mokymasis seminarijoje atgaivintas ir paskutiniu Seinų kunigų seminarijos veiklos penkmečiu, nors joje lietuvių kalba buvo dėstoma oficialiai. Apie to laikotarpio slaptą lietuvių kalbos pamokas Feliksas Bartkus prisiminė: „Ko negebėta, negalėta ar nenorėta padaryti per oficialiąsias lietuvių kalbos pamokas, tai stengiasi atlikti per slaptąsias. Reikėdavo tad, visų pirma, šioji spraga užpildyti. Reikėdavo, toliau, įpratinti auklėtinis raštu reikšti savo mintis. Reikėdavo taip pat juos supažindinti su buvusiais mūsų spaudos darbininkais ir jų darbais. Reikėdavo galop išugdyti mūsų spaudai naujų darbininkų. Tai visa būdavo daroma per

slaptąsias lietuvių kalbos pamokas.“ (Feliksas Bartkus, Mano kelias prie altoriaus, Chicago: „Draugo“ spaustuvė, p. 53.) Lietuvių kalbos slapti mokytojai buvo klierikai Mykolas Krupavičius ir Jonas Reitelaitis.

Apie Seinų kunigų seminarijos reikšmę Lietuvos dvasiniame ir kultūriniame gyvenime ir ypač jos indėlį formuojant naujos kartos dvasininkus, prisitaikiusius prie modernios lietuvių tautos formavimosi reikalavimų, rašyta ne kartą. Šią reikšmę galima pamatuoti joje besimokiusių auklėtinių nuveiktais darbais. Žinoma, pirmiausia kunigų seminarijos reikšmė atsiskleidžia per jos auklėtinių pastoracinį darbą parapijose. Seinuose buvo ruošiami kunigai dirbti tiek lietuvių, tiek lenkų parapijose. Ir šiam darbui jie buvo paruošiami gerai. Kas gali įvertinti kasdienį pastoracinį darbą, sakramentų teikimą tikintiesiems ir žmonių dvasinio gyvenimo formavimą... Kunigai pasižymėjo kuriant įvairias draugijas, platinant spaudą, organizuojant švietimą ir kitose srityse. Tarp seminarijos auklėtinių buvo ir iškilų kultūros, mokslo ir politikos asmenybių. Netgi vienas seminarijos auklėtinis paskelbtas palaimintuoju – Mykolas Piaščinskis. Keli seminarijos

auklėtiniai pasiekė aukščiausią kunigystės laipsnį, buvo konsekruoti vyskupais. Tai Kazimieras Ruškevičius, Juozapas Oleka, Romualdas Jalbžkovskis, Justinas Staugaitis, Pranciškus Būčys, Vincentas Borisevičius, Česlovas Rydzevskis. Nei vienas iš minėtų vyskupų nebuvo Seinų vyskupas ordinaras, nors du – J. Oleka ir R. Jalbžkovskis – paskirti sufraganais. Akademinėje srityje pasižymėjo Aleksandras Grigaitis, Pranciškus Kuraitis, Jonas Totoraitis, Pranciškus Būčys, Vincas Mykolaitis-Putinas, Pranciškus Augustaitis, Petras Sledzevskis. Tarp seminarijos auklėtinių buvo ir literatų: Antanas Tatarė, V. Mykolaitis-Putinas, Motiejus Gustaitis, M. Piaščinskis. Politikoje pasižymėjo J. Staugaitis, Mykolas Krupavičius. Istoriniais darbais garsėjo Pranciškus Augustaitis, Jonas Reitelaitis. Dar iš žymesnių seminarijos auklėtinių galima paminėti Mykolą Brundžą, Martyną Sederavičių, Adomą Grinevičių, Simoną Norkų, Justiną Pranaitį, Antaną Staniukyną, Antaną Miluką, Juozapą Laukaitį, Vincentą Dvaranauską, Jurgį Narjauską, Vincentą Vizgirdą, Joną Naujoką ir kitus. Taip pat kunigais netapusius Petrą Kriaučiūną, Vincą Kudirką ir Andrių Dubinską.

*Gražiausių metų leiskit palinkėti.
Te niekadados nebus rudens,
Pavasariai tebus džiaugsmu nusėti
Ir laimė širdyje gyvens.
Giedrų dienų Jums palinkėsim,
Daug sukakčių sutikti dar,
Pačių gražiausių metų, meilės,
Laimingai ir ilgai gyvent.*

Lapkričio 10 d. garbingą 70-ąjį jubiliejų švenčia
Jurgis Aleksa iš Žvikelių kaimo. Jį širdingai sveikina

Žmona ir vaikai su šeimomis

*Tai kas, kad smilkiniai jau bąla,
 Tai kas, kad skauda ką ir būna neramu.
 Gerai, kad širdyje jaunystė nesušąla.
 Gerai, kad Tu gyventi, juoktis, dirbti vis gali.
 Laimingas, kad ištiest pagulbos ranką,
 Patart, paguost, padėt gali,
 Kad Tau vis dar jėgų užtenka
 Ir nuovargio per daug dar nejauti.
 Teneužgęsta Tavo laimės švyturys,
 Tenepavargsta stiprios rankos ir širdis.
 Laimingas būki visada su jauna šypsena veide.*

Lapkričio 26 d. 80-ąjį gimtadienį švęs
Albinas Agurkis iš Slynakiemio.
 Brangus tėveli, tėtuli, Dievo palaimos,
 geros sveikatos bei dar daug džiugių ir
 saulėtų gyvenimo metų linki

*Dukra Onutė ir sūnūs Stasys,
 Juozas ir Romas su šeimomis*

*Kai praeitis ir šiandiena
 susipina į viena
 Kai priartėja toluma
 ir rankomis susiima
 su šia diena
 Pasklinda šiluma
 jauki graudinanti
 ir tokia neapsakomai miela*

Brangiai ir mielai giminaitei
Adelei Jakubauskienei
 jubiliejinio 90-ojo gimtadienio proga lin-
 kime daug sveikatos, stiprybės, kantrybės
 ir giedrų, šviesių akimirų. Tegul sugrįžta
 Jūsų veide šypsena ir žavesys, o širdyje
 džiaugsmas ir nauja viltis.

Pusseserės Bronės vaikai su šeimomis

*Mylimiausioji Mama,
 Prabėgo metai tarsi rūkas kloniais,
 Tarsi daina vakarė sutemy.
 Nuskriejo jie tarytum pienės pūkas,
 Pribarstė plaukus žiedlapių baltų.
 Jų buvo ir prasmingų, ir laimingų,
 Jų buvo tarsi akmenys sunkių.
 Užtat šiandieną iš širdies mes linkim
 Laimingų metų ir ilgų.*

Širdingiausi sveikinimai
Birutei Paškevičienei 70-ojo gimtadienio
 proga. Būki sveika ir besišypsanti, su viltimi
 žiūrėki į ateitį.

Vaikai Gražina, Romas ir Onutė su šeimomis

*Jau pusę amžiaus nuėjot kartu,
 Jau pusę amžiaus tų metų greitų...
 Tik vakar, atrodo, vestuvės skambejo,
 O štai Jubiliejus auksinis atėjo.
 Mes linkim sėkmės ir skalsos namuose,
 Gyventi sveikatoj, nelūžti dvasia!*

50-ojo bendro gyvenimo jubiliejaus proga
 brolienę **Oną** ir brolių **Juožą Budzinskus**
 iš Aradnykų sveikina

Halina, Zosė ir Jonas su šeimomis

**PARDUODAME AKMENS ANGLĮ
 patraukliomis kainomis.**

Perkant daugiau kaip 4 tonas
 tonos kaina 550 zł.

Juozas Zubavičius, Seinai, Konarskio g. 4
 Tel. 606 459 579, 87 5173 137

Lietuvos žiniasklaida

2016 10 23 – 11 09

Seimo rinkimai Lietuvoje ir prezidento rinkimai JAV. Apie tai ištiesai rašė, rodė ir kalbėjo šalies žiniasklaida. Atrodo, kad daugiau nieko pasaulyje ir nelabai vyko.

Po pirmojo Seimo rinkimų rato pirmavo Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionys demokratai (TS-LKD) bei Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (LVŽS), o kai kurie politologai galimu premjeru įvardindavo TS-LKD vadą Gabrielių Landsbergį. Po antrojo – toli palikusi konkurentus aiškią pergalę iškovojo LVŽS, vadovaujama milijonieriaus Ramūno Karbauskio (56 mandatai, konservatoriai – 31 mandatas).

Įdomu, jog TS-LKD smarkiai pralaimėjo juos visada palaikiusiam Kaune, o premjeras socialdemokratas Algirdas Butkevičius netikėtai atkakloje kovoje politikos naujokui iš LVŽS nusileido „savame“ Vilkiškioje. Žiniasklaidoje daugiausia ir kalbėta apie skaudų konservatorių pralaimėjimą.

„Kauniečių balsas: kodėl konservatoriai prarado Kauną?“ Apie tai delfi.lt rašė: „Vos vienas G. Landsbergis laimėjo rinkimus vienmandatėje apygardoje. Visi kiti šeši konservatoriai pralaimėjo. Tėvynės sąjungos atstovai ne tik kad pralaimėjo, bet pralaimėjo pakankamai dideliu skirtumu.“

(...) Politologai vardina vienas priežastis, o gatvėje sutikti kauniečiai turi savo asmeninę nuomonę. Visus apklaustus žmones galima skirstyti į dvi grupes. Pirmą grupę tai žmonės, kurie ir anksčiau, ir dabar balsavo už konservatorius. Valstiečių-žaliųjų pergalė Kaune šios grupės žmones labai papiktino. Ši pergalė konservatorių gerbėjus papiktino net labiau, nei kad nuvylė Tėvynės sąjungos pralaimėjimas. Antra grupė tai žmo-

nės, kurie nori permainų. Jiems nusibodo gerai žinomi veidai – ne kartą minimas ir buvęs laikinosios sostinės vadovas A. Kupčinskas. „Aš tiesą sakančias neįsivaizduoju, kas galėjo balsuoti už valstiečius. Net ne kas galėjo, o kas balsavo. Kur tik nueisi – darbe, susitikus su pažįstamais ar tame pačiame „Facebooke“ – visi stebisi, kaip Kaune galėjo laimėti valstiečiai. Visi piktinasi, kaip valstiečiai galėjo laimėti. Suprantu, kad už valstiečius gali balsuoti kaimo žmonės, bet kauniečiai... Taip įrodėme, kad Kaunas yra kaimas. Apklauskite jaunus žmones – niekas nebalsavo už valstiečius. Minimaliai“, – piktinosi vidutinio amžiaus kaunietė Greta.“

„Ne valstiečiai išlošė, o konservantai prakišo, – komentare rašė lrytas.lt. – Nes negalima partijos paveldėti pagal giminybę. O tuo labiau Lietuvos. Žmonės neklystamai pajuto, kad juos ir jų šalį nori padovanoti Anūkėliui. Dar buvo nieko, kol nepaaiškėjo, kad jis tik nauja Senelio inkarnacija. Ta pati arogancija, neklystamumas ir neapykanta ne vien kitokiems, bet ir šiaip kitiems.“

(...) Politiką pažinsi, kada jis pralaimi. Trumpam nukrenta kaukės, patarėjų pakištos frazės ir pamatai, kas yra kas. Jis ne mums, o savo partijai bloga padarė. Tai pačių konservatorių pasirinkimas ir tragedija. Negalima skirti vadu visiškai nepatyrusio, praktiškai nežinomo eilinio iš gatvės. Nieko partijai nedavusio ir niekuo nepasižymėjusio jaunuolio vien todėl, kad jo senelis kadaise buvo partijos įkūrėjas. Tai ne monarchijos sostas, kurį galima perduoti pagal giminybę, o demokratinė visuomenės institucija. Elgesys po rinkimų, kitaminčių padėjėjų mėtymas iš darbo padarė jų

pralaimėjimą ilgalaikį ir triuškinamą.“

Tuo metu profesorius Mindaugas Jurkynas portale 15min.lt apie LVŽS pergalę kalbėjo taip: „Valstiečiai su didžiausiu po 1996 m. rinkimų vienos partijos surinktu mandatų skaičiumi lems politikos kryptį ir turinį. Tikrąsias permainas galbūt matysime, kai susiformuos vyriausybė. Jos politika turės būti kitokia. Tai žadėjo laimėjusios Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos programa ir vadovai. (...) Jei ši, savo gretose turinti įvairios politinės pakraipos – nuo liberalų iki buvusių konservatorių ir socdemų – partija neaptirps, ji turės ne tik didžiausią nuo 1996 m. poveikį politikai Lietuvoje, bet ir visus šansus vykdyti politikos pokyčius.“

Žurnalistas Rimvydas Valatka, visada kritiškai vertinęs ir patį R. Karbauskį, ir LVŽS, delfi.lt rašė: „Seimo rinkimai įvyko. Bet Lietuvos politinė klasė, užuot kibusi į pradelstas reformas, turės ilgai virškinti naujus gelbėtojus. Ne bėda. Suvirškins. Kaip suvirškino Paksą, Uspaskichą, Vencienę. Bėda ta, kad tuo metu Lietuvai skirtas geopolitinis laikas tirps. Tai kur mūsų problema? Kur Lietuvos politikos butelio kaklelis? Kaip šaipydavosi prieš kelerius metus miręs amerikiečių komikas G. Carlinas, mes kalbame per daug, mylim per mažai, o neapykanta taškomės per nelyg dažnai. Šitie Seimo rinkimai tai patvirtino.“

G. Landsbergis, prieš antrąjį rinkimų ratą kalbėjęs apie galimą koaliciją su valstiečiais, po skaudaus pralaimėjimo teigė jau priešingai, tuo sukeldamas nemažą nepasitenkinimą net tarp savo partiečių. O R. Karbauskio vadovaujama LVŽS teko į valdančiąją koaliciją kviešti trečioje

vietoje likusius socialdemokratus.

Kaip pranešė portalas lrt.lt, dalis konservatorių dėl tokios savo jaunojo lyderio pozicijos ėmė kelti maištą ir užsimojo inicijuoti partijos prezidiumo posėdį. „Seimo nario Pauliaus Saudargo iniciatyva buvo parengtas kreipimasis į partijos vadovybę, kuris jau užregistruotas partijos sekretoriatare. Jį pasirašė aštuoni prezidiumo nariai. Pirmasis šios iniciatyvos signataras – Seimo narys Audronius Ažubalis. Jis taip pat išplatino laišką, kuriame ragina partijos narius dalyvauti „valstiečių“ formuojamoje valdančiojoje daugumoje ir Vyriausybėje.“

Ką į tai konservatorių vadas G. Landsbergis? Ogi socialiniame tinkle ėmė laidyti užuominas apie partijoje esančius atskalūnus: „Ne pirmas ir ne paskutinis išbandymas mūsų bendruomenei. Šįkart išbandymas Karbauskiu. Ar tikrai galime pasakyti, kad nebus atskalūnų? Ne, to šiandien pasakyti negalime. Kalbama, kad siūlyti net ministrų postai. Su prantu, kad tai gali vilioti, gal net apskukti galvą, kai kas gali pradėti tikėti, kad Karbauskis leis nuveikti darbus. Na, bet bendruomenė durų užrėmusi nelaikys. Jei postai, valdžia be jokių principų ir bet kokia kaina yra svarbiausia, o ne darbai ir tikrosios vertybės, tai gal mums tikrai nepakeliui.“

Anot lrytas.lt, nosį užrietusiam TS-LKD vadovui bendražygiai ruošia dar nemalonesnę staigmeną.

„Dėl prastų rinkimų rezultatų ir ypač dėl G. Landsbergio užsispyrimo nesiderėti su Valstiečių ir žaliųjų sąjunga nusivylę kai kurie konservatoriai ėmė dairytis naujo lyderio. Jis gali iškilti jau per naujo Seimo Tėvynės sąjungos-krikščionių demokratų partijos frakcijos seniūno rinkimus. Naują frakcijos vedlį konservatoriai slaptame balsavime turėtų išsirinkti susirinkę į pirmąjį Seimo posėdį. Šaltinių teigimu, G. Landsbergio atskalūnais pavadinti konservatoriai svarsto galimybę šiuose rinkimuose iškelti savo kandidatą ir iš anksto jam prognozuoja pergalę. Pralaimėjimo atveju į partijos vedlius staigiai iškilęs G. Landsbergis taptų eiliniu parlamentaru – opozicijos lyderio postas irgi turėtų atitekti naujam seniūnui. Kas galėtų juo tapti? Anot šaltinių, vykusiame partijos prezidiumo posėdyje išryškėjo naujas lyderis – už derybas su „valstiečiais“ agitavęs buvęs Lietuvos ambasadorius JAV Žygimantas Pavilionis.“

Pats Ž. Pavilionis, kalbėdamas su delfi.lt, teigė manantis, kad konservatoriai, atsisakydami koalicijos su LVŽS, iš esmės pasidavė Maskvos žaidimams. Jis sakė, kad žvelgiant valstybiškai LVŽS koalicija su socialdemokratais yra didesnis blogis. Kitiškai vertino ir nuolatinį tikrų arba menamų R. Karbauskio ryšių su Rusija eskalavimą. „Manau, Maskva darė viską, kad konservatorių nebūtų šioje koalicijoje. Ir man labai gaila,

kad žmonės iš vienos ir kitos pusės iš esmės pasidavė šiems žaidimams“, – portalui sakė Ž. Pavilionis.

Pašnekovo buvo paklausta, kodėl būtent ir jis buvo įvardintas kaip atskalūnas? „Nežinau. Vienas iš feisbuko komentatorių tikrai labai gerai įvardijo, kad tai rusiška retorika. Matote, ponas V. Putinas panašiai kalba apie tuos, kurie nepritaria jo nuomonei. Aš gimiau šeimoje, kur mes turime labai skirtingas politines nuostatas, bet kažkaip sugebėdavome išlaikyti orumą, padorumą ir pagarbą vienas kitam. Net jei mes ir turime tas skirtingas nuomones. Manau, kad per 26 metus mes kažkaip turėtume įprasti prie tokio dalyko kaip „demokratija“ ir „nuomonių įvairovė“. Matote, Rytuose yra įprasta opoziciją sodinti į kalėjimus, ją vadinti įvairiais žodžiais, temdyti jos reputaciją. (...) Tie žmonės, kurie tai daro, rodo savo silpnumą, ir tiek“, – sakė Ž. Pavilionis.

Lapkričio 9 d. paskelbta, jog R. Karbauskis ir A. Butkevičius pasirašė Koalicijos sutartį, kurioje numatyta, kad premjerą ir Seimo pirmininką delegaluos LVŽS. Ministrų portfeliai, Seimo vicepirmininkų ir komitetų vadovų postai bus pasidalinti vadovaujantis Seime turimų mandatų proporcingumo principu. Nors sutartyje neįvardinta, tačiau neabejojama, kad ministrų kabineto vadovu taps buvęs policijos vadovas ir vidaus reikalų ministras Saulius Skvernelis.

2016 m. lapkričio 1 d.
į amžinybę iškeliavo, sulaukęs 89 metų
A. A. BRONIUS MISIUKONIS
iš Klevų.

Tariame nuoširdžiai ačiū kunigui Petru Gucevičiui už atnašautas šv. Mišias, Seinų bažnyčios choristams už giesmes. Dėkojame už užuojautos žodžius, maldas, aukas, geles giminėms, draugams, pažįstamiems, kaimynams ir visiems, kurie dalyvavo laidotuvėse ir šv. Mišiose, palydėjo mūsų tėvuką, senelį į amžinojo poilsio vietą Seinų kapinėse.

Dėkinga šeima

2016 m. spalio 10 d.
į amžinybę iškeliavo
A. A. PETRAS JAKČINSKAS
iš Agurkių.

Nuoširdžiai dėkojame gydytojai Janinai Paransevičienei už gydymą ir patarimus. Dėkojame kaimynams, giminėms ir pažįstamiems už dalyvavimą laidotuvėse. Labai ačiū giesmininkams už gražias giesmes, kunigams už atnašautas šv. Mišias.

Velionio šeima